

**Bijlage bij Statenbrief Robuuste Investeringsimpuls en begroting 2014 incl. MIA Mobiliteit
- zaaknummer 2013-014177**

Robuuste investeringsimpuls – voorgestelde uitwerking van motie 23

1 Inleiding

Bij de Midtermreview (PS2013-709) hebben wij u de hoofdlijnen voorgelegd van de Investeringsimpuls. U heeft deze hoofdlijnen op 11 september jl. besproken in uw commissies. Thans leggen wij u de uitwerking van de hoofdlijnen voor in de vorm van een voorstel met investeringsprojecten. Voorts beschrijven wij de voortgang van spoor 2, waar het gaat om de positie van de gemeenten in deze robuuste investeringsimpuls. In dat spoor zoeken wij naar oplossingen; indien dit tot een voorstel zou leiden, dan verwachten wij dat aan u te kunnen voorleggen in het kader van de Voorjaarsnota 2014. In spoor 3 geven wij weer hoe wij de uitvoering van ons beleid willen versnellen.

2 Terugblik op de motie en de behandeling van de hoofdlijnen, 11 september 2013

In juni 2013 heeft u motie 23 over een robuuste investeringsimpuls voor economie en werkgelegenheid aanvaard. In het dictum van de motie verzoekt u ons college nadere voorstellen te doen op het gebied van:

- regionale economie
- (jeugd)werkgelegenheid
- mobiliteit
- bouw
- energie
- infrastructuur (GWW, cultuur, ICT, breedband)

In de hoofdlijnennotitie (PS2013-709) hebben wij beschreven aan welke invulling wij denken, binnen welke criteria en onder welke voorwaarden.

In de bespreking van die hoofdlijnen in uw commissies werd duidelijk dat uw Staten sterke voorkeur geven aan voorstellen die zich richten op werkgelegenheid en structuurversterking, nu en in de komende twee jaar. Daarbij gaat uw voorkeur uit naar grootse gebaren, die heel Gelderland ten goede komen en geen lokale 'detailprojecten'. U kiest voor snelle uitvoerbaarheid en wilt niet dat voor besteding van de impulsmiddelen eerst nieuwe dingen worden uitgezocht, want dat kost tijd. U wilt dat de projecten 'echte' werkgelegenheid scheppen in plaats van dat er banen worden gesubsidieerd.

Wij hebben deze signalen ter harte genomen. Wij presenteren u een investeringsimpuls van € 250 mln., te besteden in de jaren 2014 en 2015, bovenop de al geplande inzet van extra coalitieakkoordmiddelen à € 825 mln. en de reguliere uitgaven volgens de begroting.

Wij stellen voor deze impuls diverse activiteiten en initiatieven voor, die bijdragen aan de werkgelegenheid en de economische structuur van onze provincie. De impuls is tijdelijk en om deze maximaal te laten werken willen wij - mocht op onderdelen de voortgang stokken - door een flexibele inzet de gehele impuls van € 250 mln. toch realiseren. Zie verder dit voorstel.

3 Criteria waaraan investeringsprojecten moeten voldoen

Voorliggend voorstel bevat diverse investeringsprojecten. Het voorstel hebben wij, conform het gestelde in voornoemde hoofdlijnennotitie, voorbereid op basis van de volgende criteria:

1. De projecten moeten robuust zijn en passen binnen de in de motie genoemde thema's.
2. Met de projecten wordt substantieel werkgelegenheid gecreëerd.
3. Er is gekeken of de middelen waar mogelijk revolverend kunnen worden ingezet.
4. De projecten moeten structuurversterkend zijn.
5. Het moet gaan om investeringen, dus geen exploitatiedekkingen of 'gesubsidieerde banen' (met uitzondering van de tijdelijke banen in het kader van bestrijding jeugdwerkloosheid).
6. Snelheid in de uitvoering moet gegarandeerd zijn. Realisatie moet in 2014 of 2015 plaatsvinden. Volgend jaar moeten de eerste resultaten al 'te filmen zijn'. Eind 2015 kunnen de bestemmingen vervallen, als uitzicht op besteding er dan nog steeds niet is.

Totstandkoming voorstel

Vanwege de gevraagde snelle uitvoerbaarheid hebben wij binnen onze werkenprogramma's, en via de contacten die wij daarbinnen met onze partners hebben, naar robuuste voorstellen gezocht.

Bij deze zoektocht hebben wij ons gebaseerd op uw motie, de vertaling daarvan in onze Hoofdlijnennotitie (PS2013-709) en de daarin genoemde criteria. Dit heeft geleid tot de verderop gepresenteerde projectvoorstellen.

Veel van deze verderop gepresenteerde projectvoorstellen waren al in beeld bij de programma's. Wat betreft de inhoud sluiten de projecten aan bij onze beleidsprioriteiten, benoemd in het coalitieakkoord.

Vervolgens hebben wij met onze partners - soms indringende - gesprekken gevoerd over de vraag of de projecten tijdig uitvoerbaar zijn, en hebben wij ze opnieuw gewogen op basis van de criteria.

Een en ander heeft geleid tot het voorliggende robuuste maatregelenpakket, dat volgens ons een waardige invulling is van uw motie. Het gaat hier om projecten die van provinciaal belang zijn, die uitvoeringsgereed zijn en in hun uitvoering bijdragen aan de Gelderse economie en werkgelegenheid.

4 Lessen van de eerdere crisisaanpak

Ook in 2009 hebben uw Staten ingestemd met een investeringsimpuls voor de toenmalige recessie. Die aanpak is in 2011 door Rekenkamer Oost geëvalueerd.

Een les was, dat de beoogde werkgelegenheidseffecten voor de korte termijn te hoog waren ingeschat en slechts voor een deel in de beoogde twee jaar (2009 en 2010) werden gerealiseerd. Deze aanbeveling hebben wij ons ter harte genomen. Daarom presenteren wij u nu een bandbreedte van de mogelijke werkgelegenheidseffecten van het maatregelenpakket voor de komende twee jaar, en gaan wij bovendien sterker sturen op realisatie c.q. afronding vóór het einde van 2015.

De tweede aanbeveling, dat de afweging of de provincie een rol wil en kan spelen in recessiebestrijding moet worden gebaseerd op een probleemanalyse, hebben wij niet opgepakt daar uw Staten ons in motie 23 al die rol hebben gegeven. U heeft ons immers gevraagd met een uitwerking te komen en heeft ons daartoe kaders meegegeven.

Voorts was een les van de Rekenkamer om de doelstellingen in het actieplan *smart* uit te werken

en instrumenten zoals subsidies aan te laten sluiten bij de beoogde doelen. In het hiernavolgende plan hebben wij dit zoveel mogelijk toegepast. Tenslotte is voorgesteld om de voortgangsinformatie over de uitvoering eenduidig te houden. Wat dit onderwerp betreft stellen wij voor de voortgang over de investeringsimpuls integraal onder te brengen in de financiële verantwoordingscyclus (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota, rekening), in de daar gebruikte, vaste formats en geen separate rapportages in uw richting te vervaardigen. Zie verder paragraaf 9, bij de financiële kaders.

5 Voorstel investeringsimpuls

De aanhoudende crisis heeft ook voor de Gelderse economie ingrijpende gevolgen. Burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen hebben het zwaar. De werkloosheid - met name onder jongeren - is toegenomen. Wij beseffen, dat wij met een robuuste investeringsimpuls de crisis niet kunnen keren. De provinciale invloed op de economie is beperkt. Wel willen wij met de investeringsimpuls handelen in de geest van het anticyclisch denken, door de overheidsbestedingen te verhogen in de huidige tijd van lage bestedingen door bedrijven en consumenten. Met de voorgestelde investeringen willen wij werkgelegenheid creëren en op de wat langere termijn de structuur versterken.

Ons voorstel voor een investeringsimpuls, gerubriceerd volgens motie 23, kan samengevat als volgt worden weergegeven:

INVESTERINGSPROJECTEN:

Regionale economie:

- MKB Kredietregeling Gelderland € 10 mln. REVOLVEREND
- Facility sharing Health Valley/Campus Wageningen € 10 mln.

(Jeugd)werkgelegenheid:

- 2000 Jongeren aan het werk € 2,5 mln.

Mobiliteit:

- Diverse verbeteringen en reconstructies € 20 mln. w.v. 1 MLN REVOLV.
- Hoogwaardig openbaar vervoer € 5 mln.

Bouw en Energie

- Verduurzamen corporatiewoningen € 70 mln.
- Verduurzamen particuliere woningen € 3,5 mln. REVOLV.
- Extra tranche '14-'15 voor Impulsplan wonen € 15 mln.
- Sleutelprojecten € 13,7 mln.

Infrastructuur

- Groot onderhoud & vervanging civiele kunstwerken € 15 mln.
- Cultuur en erfgoed € 25 mln.
- ICT, breedband € 35 mln. REVOLVEREND

TEN BEHOEVE VAN SPOOR 2

Positie gemeenten

- Beleidslijn € 25 mln.

TOTAAL 2013-2015:

€ 249,7 mln.
w.v. 51 MLN REVOLV.

- + Tijdelijk extra inzet mens en middelen € 10 mln.

De hierboven gegeven bedragen betreffen alleen de provinciale bijdragen. In veel gevallen

worden de projecten ook door andere partijen gefinancierd, zodat het economische effect een veelvoud is van onze investering.

Verwacht werkgelegenheidseffect

Onze investeringen maken in veel gevallen het verschil en zorgen ervoor dat projecten in 2014 en 2015 tot uitvoering komen. Vaak worden de projecten ook nog door andere partijen gefinancierd.

Als wij ons alleen richten op het provinciale aandeel van de financiering en op de werkgelegenheid die dat aandeel creëert, dan schatten wij in dat de impuls zorgt voor een extra werkgelegenheidseffect van 3000 tot 4000 mensjaren, in de jaren 2014 en 2015. Dit is dus werkgelegenheid die extra ten opzichte van het reguliere beleid (= uitvoering coalitieakkoord) wordt gerealiseerd. Daarnaast worden met de impuls nog eens ca. 1800 - 2200 jongeren aan het werk geholpen, waaronder ruim 75 die via de wooncorporaties een leerwerkplaats krijgen.. Deze impuls zorgt ook voor tijdelijk extra werkgelegenheid bij de provincie zelf; daarbij streven wij naar verjonging.

6 Beschrijving van de voorgestelde investeringsprojecten

6.1 Thema Regionale economie

- **MKB Kredietfaciliteit Gelderland (€ 10 mln. REVOLVEREND)**

De MKB Kredietfaciliteit Gelderland (MKG) is bedoeld voor bedrijven die in principe gezond zijn, maar door de crisis moeite hebben om aan voldoende middelen te komen. De huidige faciliteit is € 36 miljoen groot. Uw Staten hebben deze tweemaal gevoed, in 2009 voor MKG I met € 25 miljoen en in 2012 voor MKG II met € 11 miljoen. Eind 2012 was MKG I (€ 25 miljoen) volledig uitgezet middels achtergestelde leningen aan 44 Gelderse MKB-bedrijven. Van MKG II zal eind 2013 naar verwachting € 5,7 miljoen uitgezet zijn; de resterende middelen (€ 5,3 miljoen) zullen in 2014 geheel geëncmitteerd zijn.

Omdat de crisis nog niet voorbij is en bedrijven hebben aangegeven hier behoefte aan te hebben, stellen wij u voor om een aanvullende storting van € 10 miljoen in het MKG te doen (MKG III) voor 2014 en 2015. Het MKG is op dit moment al operationeel, dus de aanvullende storting kan snel geëncvesteerd worden in Gelderse bedrijven.

Vanuit het huidige MKG worden achtergestelde leningen tot maximaal € 1 miljoen verstrekt tegen marktconforme voorwaarden aan ondernemingen die, als gevolg van de economische crisis, onvoldoende financiële middelen hebben om weer te kunnen groeien. Bij de beoordeling wordt uitdrukkelijk geëncen of het bedrijf na een reorganisatie de zaken weer op orde heeft, de cashdrains onder controle heeft en met vertrouwen van de bank weer een groeitraject in kan gaan.

De kredietfaciliteit wordt uitgevoerd door PPM Oost NV. De middelen worden revolverend ingezet. Oorspronkelijk werd bij de huidige regeling uitgegaan van een revolverendheidspercentage van 80%. Sinds de start van het fonds in 2010 heeft de bankencrisis zich echter verdiept en is de economie zwaarder getroffen dan verwacht. De bedrijven in het MKG hebben hier ook last van gehad, getuige de 13 faillissementen die er tot nu toe geweest zijn, hetgeen geleid heeft tot een afwaardering van € 6,1 miljoen. Daarnaast hebben twee bedrijven hun leningen vroegtijdig afgelost, wat ook geleid heeft tot lagere rentebaten (en daarmee een lagere revolverendheid). PPM Oost NV schat in dat op de einddatum van MKG I (31 december 2017) het revolverendheidspercentage daarvan rond de 55% tot 60% zal bedragen. Voor deze aanvullende storting van € 10 miljoen wordt ernaar gestreefd om een

revolverendheidspercentage van 70% te behalen.

Gezien de omvang van de crisis zullen de huidige investeringsinstructies verruimd worden zodat meer bedrijven er eventueel gebruik van kunnen maken. Dit houdt in dat de volgende investeringsinstructies aangepast zullen worden:

- Nu kunnen alleen bedrijven die meer dan 10 werknemers maar maximaal 250 werknemers in dienst hebben, gebruikmaken van deze faciliteit. Voorgesteld wordt om geen onderscheid in het aantal werknemers te maken. Dit betekent dus in de nieuwe situatie dat zowel kansrijke kleinere bedrijven (minder dan 10 werknemers) als grote bedrijven (meer dan 250 werknemers) gebruik kunnen maken van deze faciliteit;
- De maximale hoogte van een achtergestelde lening bedraagt nu € 1 miljoen. Voorgesteld wordt om deze grens te verhogen naar € 5 miljoen. Het financieren van groei verlangt over het algemeen hogere investeringen dan herstructureringsfinanciering in het verleden;
- Vanuit het huidige MKG worden nu achtergestelde leningen verstrekt met een vast rentepercentage. Voorgesteld wordt om nu ook zogenoemde mezzanine leningen¹ toe te staan, alsmede financieringen in het aandelenkapitaal. Mezzanine financieringen moeten gezien worden als een tussenvorm tussen achtergestelde leningen en investeringen in het aandelenkapitaal. In de doelgroep van de MKG komt PPM Oost regelmatig ondernemingen tegen die niet nog meer schuld kunnen opnemen en waarbij dus het eigen vermogen zou moeten worden versterkt, maar die moeite hebben om een nieuwe aandeelhouder toe te laten. Mezzanine leningen vormen dan een goede oplossing voor de situatie;
- Er zal expliciet gecommuniceerd worden dat alle bedrijven uit de landelijke topsectoren in Gelderland (dus niet alleen bedrijven uit de food-, health-, maakindustrie, creatieve industrie etc.) gebruik kunnen maken van het MKG. Uitgesloten blijven de detailhandel en bedrijven in de land- en tuinbouw.
- Met uitzondering van het revolverendheidspercentage wordt voorgesteld om bovengenoemde investeringsinstructies ook direct toe te passen op de huidige middelen van MKG II.

Wij stellen u voor om voor 2014 en 2015 een aanvullende storting van € 10 miljoen in het MKG te doen (MKG III).

- **Facility sharing HealthValley/Campus Wageningen (€ 10 mln)**

Het bevorderen van innovatie is een essentieel onderdeel van ons economisch beleid en belangrijk voor de economie van Gelderland. Door te innoveren kunnen wij onze positie op het gebied van Agrofood en Health behouden en verder versterken.

Om Gelderland verder te ontwikkelen als topregio met een excellent vestigingsklimaat is continue uitwisseling tussen kennisinstellingen en bedrijven noodzakelijk. Een wezenlijk onderdeel daarvan zijn uitstekende economische infrastructurele voorzieningen, met hoogwaardig equipment.

Radboud UMC en Radboudfaculteit Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica lopen,

¹ Mezzanine leningen zijn achtergestelde leningen. Dat houdt in dat een dergelijke lening bij een eventueel faillissement helemaal achteraan in de rij komt. Er staat ook geen zekerheid in de vorm van vastgoed tegenover de lening. Een lener loopt daarmee een hoog risico en zal voor de lening een hogere rente vragen. Banken vragen voor een mezzanine lening circa drie keer het normale tarief. Los van het hoge tarief verlangt een investeerder ook een 'warrant'. Een warrant geeft de mezzanineverschaffer het recht om bij een beursgang of verkoop een vooraf afgesproken percentage van het aandelenkapitaal te kopen tegen een vooraf afgesproken prijs. Is het aandelenpakket meer waard geworden, dan profiteert de lener mee van de groei van de onderneming. Het aandelenpakket kan ook tegen de vooraf afgesproken prijs aan het bedrijf worden terug verkocht. Gedurende de looptijd van de lening wordt er niet afgelost op de hoofdsom, er wordt wel (hoge) rente betaald.

samen met het bedrijfsleven, voorop om de maatschappelijke uitdaging voor hoogwaardige gezondheidszorg en voedsel aan te pakken. Apparatuur voor het verrichten van toegepast en industrieel onderzoek wordt steeds geavanceerder en daarmee duurder. Individuele partijen zijn steeds minder goed in staat om deze eigenstandig aan te schaffen. Zeker het MKB heeft niet de kapitaal en de menskracht voor het bedrijfseconomisch rendabel maken van een dergelijke aanschaf. Gedeeld gebruik en aanschaf zijn een noodzaak. Bovendien vraagt bediening van dergelijke faciliteiten een steeds grotere investering in kennis. Wij willen u daarom voorstellen bij te dragen in een project om het delen van deze faciliteiten (incl. gedeeld aanschaffen) te ondersteunen.

In de praktijk blijkt dat de sprong van Universiteits- of Hogeschoolomgeving, naar een eigen onderneming een moeilijke. Vooral investeringen in noodzakelijke equipment spelen daarbij een rol. Deze zijn te hoog voor jonge, veelbelovende startende bedrijven. NTC services biedt hiervoor op de NTC Campus een oplossing. Zonder zelf apparatuur aan te hoeven schaffen kunnen deze ondernemers gebruik maken van labfaciliteiten en daarin opgestelde apparatuur. Een ander mooi voorbeeld hiervan is het initiatief vanuit de Universiteit Wageningen. Vanuit de Wageningen Universiteit is CAT Agrofood de afgelopen jaren al succesvol in het opzetten van gedeeld gebruik en aanschaf van apparatuur voor industrieel onderzoek. Inmiddels is de ervaring van CAT Agrofood dat sharing facilities niet alleen financieel aantrekkelijk is voor gebruikers (er wordt immers alleen voor eigen gebruik betaald), maar ook een goede basis biedt voor nieuwe samenwerkingsverbanden en daarmee een impuls voor innovatie is. De facility sharing heeft in Wageningen intussen geleid tot een groeiende hoeveelheid externe gebruikers en een aantal raamovereenkomsten met externe partijen voor structureel gebruik van de Wageningen UR faciliteiten. Tevens geven andere organisaties op Wageningen Campus (zoals NIOO-KNAW en FrieslandCampina) aan, dat ze hun faciliteiten ook via CAT-Agrofood toegankelijk willen maken.

Bij de Radboud Universiteit is voor een vergelijkbare facility sharing Radboud Research Facilities (RRF) opgericht. Hier komen matching van vraag en aanbod van faciliteiten en bedrijfsvragen samen. In dit voorstel worden het RRF en NTC Services BV de beherende instellingen voor de beschikbaar te stellen middelen. Deze faciliteiten staan voor het gehele Gelderse bedrijfsleven ter beschikking. Grote, middelgrote én startende of doorstartende bedrijven hebben hier baat bij. De investering wordt voor 50% gekoppeld aan geld van derden en is uiterlijk 2015 besteed.

Het investeringsprogramma van Radboud Research Facilities en NTC services BV is voorzien van cofinanciering door resp. Science Meets Business en Kadans. Na onze eenmalige bijdrage wordt het totale kapitaal revolverend ingezet. De middelen worden via de beherende instanties (RRF en NTC services) steeds weer opnieuw ingezet voor de aanschaf van equipment, faciliteiten en het aanbieden van services. Als inkomsten gelden de verhuurtarieven, die zijn gebaseerd op commercieel gebruik van deze apparatuur. In de tarieven is de technische afschrijving en levensduur verrekend, alsmede de exploitatielast.

Met deze eenmalige investering wordt in belangrijke mate bijgedragen aan het verbeteren van het Gelders ondernemersklimaat voor Gelderse bedrijven, Gelderse werknemers en Gelders burgers.

Campus

Om de positie van de WUR als toonaangevende universiteit op het gebied van voeding te versterken, wordt ingezet op het verder versterken van partnerships met het bedrijfsleven door bedrijven naar de campus in Wageningen te trekken. De komst van Friesland Campina en andere kennisintensieve (MKB-)bedrijven naar de campus betekent een enorme impuls voor de Gelderse economie en versterkt de positie van Food Valley.

Wij stellen u daarom voor de WUR te ondersteunen bij het realiseren van een incubator, een

bedrijfsverzamelgebouw en een technohal op de campus. Het gaat hierbij om feitelijke investeringen in gebouwen. De provinciale bijdrage beperkt zich tot het financieren van een onrendabele top van de totale investeringskosten. In 2015 zijn de betreffende gebouwen gerealiseerd. Met beoogd investeerders wordt gesproken en qua procedures rondom de planvorming worden geen knelpunten gesignaleerd.

Wij stellen u derhalve de volgende investeringsimpuls voor Food en Health Valley voor:

- Radboud Research Facilities € 6,2 mln.
- NTC services BV € 0,3 mln.
- Wageningen University, voor Campus Wageningen € 3,5 mln.

6.2 Thema (jeugd)werkgelegenheid

- **2000 Jongeren aan het werk (€ 2,5 mln)**

Wij hebben momenteel in Gelderland te kampen met een ruime arbeidsmarkt met een hoge werkloosheid. Vanwege de te verwachten grote vervangingsvraag en de lagere instroom in een aantal sectoren, ontstaat na de crisis waarschijnlijk weer veel vraag naar vakbekwaam personeel. Echter, de bedrijven moeten nu overleven maar tegelijkertijd vakbekwaam personeel vasthouden en hebben niet de ruimte om ook nog eens de uitstroom van mbo- en hbo-opleidingen op te nemen.

Aan de andere kant missen jongeren nu de kennismaking met het bedrijfsleven, ervaring op te doen en lopen straks de kans 'ingehaald te worden' door een volgende generatie schoolverlaters. Het is zaak om nu ondernemers te bewegen jongeren in hun bedrijf op te nemen; in een BBL plaats (beroepsbegeleidende leerwegplaats), een leerwerkplek of een dienstverband. Niet omdat er nu volop werk is, maar omdat ook deze jongeren straks nodig zijn om als vakman en vakvrouw de plek in te nemen van uitstromende oudere werknemers. Wij willen helpen jongeren klaar te stomen (= vraaggericht op te leiden) voor de periode na de crisis. Voorkomen moet worden dat ze te lang aan de zijlijn komen te staan.

Daarom stellen wij voor de regionale initiatieven in het kader van het Actieplan jeugdwerkloosheid te steunen. Daarin investeren Rijk en gemeenten reeds samen om jongeren te helpen werk te vinden en/of door te leren. Met een extra provinciale bijdrage kunnen nog eens 2000 jongeren tot 27 jaar een BBL-plaats, een werkervaringsplaats of een baan vinden, met mogelijk een vaste aanstelling in het verschiet.

Overigens nemen wij zelf ook onze verantwoordelijkheid. Via een 'social return'-inspanningsverplichting in onze beschikkingen en opdrachten in het kader van deze investeringsimpuls willen wij bevorderen dat er bij de uitvoering voor jongeren leer-/werkplaatsen worden gecreëerd.

Wij stellen uw Staten daarom voor om de ambities van het landelijk Actieplan jeugdwerkloosheid voor de provincie Gelderland voor de periode 2014-2015 met een bedrag van in totaal € 2,5 mln. aan te vullen.

6.3 Thema Mobiliteit

- **Diverse verbeteringen en reconstructies (€ 20 mln. w.v. € 1 mln. voorfinanciering)**

De hierna volgende wegverbeterings- en reconstructieprojecten worden alle in de geactualiseerde Meerjarige Investeringsagenda Mobiliteit (MIAM) beschreven. Dat geldt ook voor de maatregelen die verderop beschreven worden, op het gebied van hoogwaardig openbaar vervoer en grond-, weg- en waterbouw (extra groot onderhoud en vervanging kunstwerken). Bij deze projecten treft u geen investeringen in fietsvoorzieningen aan.

Wensen op dat gebied worden afgewogen worden binnen het kader van de MIAM en het Gelders Fiets Netwerk.

Beter benutten Stedendriehoek (€ 0,6 mln.)

Het programma Beter Benutten van het Ministerie van IenM is erop gericht om samen met andere overheden en bedrijfsleven op innovatieve wijze te komen tot een verbetering van de benutting van bestaande netwerken. Hiervoor wordt in de Regio Stedendriehoek een regionaal maatregelenpakket opgezet van multimodale oplossingen - zowel vraag - als aanbodgericht - op het gebied van wegen, spoor, regionaal OV, fiets- en vaarwegen. Doel is de doorstroming op de infrastructuur te verbeteren en daarmee de regio aantrekkelijk te houden / aantrekkelijker te maken voor bedrijven. Maatregelen zijn zowel gericht op individuele gedragsbeïnvloeding als op doelgroepen als op fysieke infrastructuur en informatievoorziening. Zo gaat het bijvoorbeeld om 'slim reizen' (doelgroepgerichte vraagbeïnvloedingsmaatregelen woon-werkverkeer, stimuleren van initiatieven uit de markt, stimuleren carpoolen, fietsvoorzieningen bij bedrijven, pendeldiensten etc.) en optimalisatie van de stedelijke distributie in Apeldoorn en Zutphen.

Via deze investering wordt fysieke infrastructuur gerealiseerd of wordt geïnvesteerd in gedragsbeïnvloeding. De investering bedraagt € 0,6 mln. vanuit de impuls, naast de ca. € 0,9 mln. die binnen bestaande provinciale programma's gereserveerd kan worden. Het Beter Benutten programma moet i.v.m. de Rijkskaders in 2014 uitgevoerd zijn. Wij stellen u voor deze € 0,6 mln. voor Beter Benutten Stedendriehoek beschikbaar te stellen.

Elst centraal (€ 1,0 mln VOORFINANCIERING)

Elst Centraal is een mobiliteitsproject waarbij de komende jaren fors wordt geïnvesteerd in de infrastructuur. Als gevolg van het (tijdelijk) wegvallen van het gemeentehuis en de kantorenlocatie in het plan, is een gat ontstaan in de dekking van de infrastructurele voorzieningen in het plan. De hier voorgestelde provinciale bijdrage trekt het project uit de ontstane im-passe. De bijdrage kan gegeven worden in de vorm van voorfinanciering, waarbij terugbetaling wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van de (beide) locaties(s) op termijn. De uitvoering van de infrawerken vindt plaats in 2014 en 2015. De bijdrage uit de robuuste investeringsimpuls zorgt voor directe werkgelegenheid in de wegenbouw. Daarnaast is het plan Elst Centraal van direct belang voor de verdere herstructurering van het regionale bedrijventerrein De Aam.

Investeringen in het totale project betreffen onder meer een langzaamverkeerstunnel/perrontunnel, een OV-tunnel met beperkt autogebruik, een P+R garage en stallingsvoorzieningen voor de fiets, een vernieuwd busstation, een nieuwe ontsluiting voor het bedrijventerrein en ruimte voor nieuwe ontwikkelingen rond het station.

Het project is financieel gedekt door de Stadsregio, NS-Poort, Ministerie van IenM en gemeente Overbetuwe. De Stadsregio en de gemeente zijn opdrachtgever voor de inframaatregelen. ProRail is opdrachtnemer en verantwoordelijk voor de realisatie. NS Poort is opdrachtgever voor de P+R garage.

Wij stellen u voor deze € 1,0 mln. voor Els Centraal als subsidie in de vorm van een renteloze lening te verstrekken. De lening wordt gekoppeld aan de aanleg van openbare infrastructuur.

Extra groot onderhoud trajectaanpak (€ 4,5 mln.)

In de trajectprogrammering voor 2014 en 2015 is groot onderhoud aan de rijbaan voorzien op (delen van) elk traject. In een aantal gevallen is op onderdelen van de rijbaan nog geen groot onderhoud geprogrammeerd, terwijl de kans aanwezig is dat vóór het eerstvolgende geplande jaar van trajectaanpak toch een herstelmaatregel moet worden uitgevoerd. Daarom stellen wij voor het bovenstaande bedrag hiervoor beschikbaar te stellen. De aanvullende maatregelen worden uitsluitend toegepast op de risicovolle wegvakken en kunnen zonder meer worden meegenomen in de huidige programmering.

Wij stellen u voor € 4,5 mln. voor extra groot onderhoud beschikbaar te stellen.

Winterswijk-Arrisveld (€ 0,7 mln.)

De voorgestelde investering kan aansluitend op het project 'rotonde op de Groenloseweg' N319 in 2014/2015 worden gerealiseerd. Het gaat om een verbindingsweg die, naast ontsluiting van het ziekenhuis, ook voor de ontsluiting van het nieuw verkavelde bedrijventerrein Arrisveld (voormalige zuivelfabriek) dient. Arrisveld is het laatste bedrijventerrein dat in Winterswijk beschikbaar komt voor vestiging van plaatselijke bedrijven. Een goede ontsluiting is daarbij van wezenlijk belang. De aanleg van de rotonde, die aansluit op deze nieuwe verbindingsweg en de N319, is geprogrammeerd in het mobiliteitsprogramma 2014.

Wij stellen u voor € 0,7 mln. beschikbaar te stellen om de aanleg van de verbindingsweg mogelijk te maken.

Op- en afrit N233 N320 Kesteren (€ 2,6 mln.)

Dit project behelst de nieuwe aanleg van op- en afritten bij de aansluiting van de N320 op de N233. Nu is er slechts sprake van een halve aansluiting. Door het volledig maken van de aansluiting wordt de weg door de bebouwde kom van Kesteren ontlast. Tevens kan de oprit bij de brug van Rhenen afgesloten worden, hetgeen bijdraagt aan het oplossen van de fileproblematiek bij de brug. Hierdoor ontstaan kortere wachtrijen voor de brug. Daarnaast wordt een eenduidige verkeersoplossing geboden doordat op een centraal punt de uitwisseling tussen twee provinciale wegen is geregeld. Het project kan qua uitvoering worden gekoppeld aan de uitvoering van de trajectaanpak N320, waarvan de werkzaamheden in 2014 starten.

Wij stellen u voor, hiervoor € 2,6 mln. beschikbaar te stellen.

Arnhem Kronenburgsingel/Kronenburgdijk (€ 0,4 mln.)

Dit betreft een relatief klein project, welke in 2015 uitvoerbaar is. Het gaat om de aanpak van de nummer 1 uit de top met onveilige kruispunten volgens het ROVG: de Kronenburgsingel-Kronenburgdijk. De provinciale investeringsimpuls leidt tot een hoog rendement als het gaat om directe werkgelegenheid. Het project verbetert daarnaast de verkeersveiligheid.

Wij stellen u voor, hiervoor € 0,4 mln. beschikbaar te stellen.

Wageningen N781 (€ 6,2 mln.)

In het kader van deze investeringsimpuls wordt, in aanvulling op het begrotingsvoorstel à € 3,1 mln, voorgesteld een extra bijdrage te verstrekken zodat de reconstructie van het wegvak N781, noordgrens Wageningen, mogelijk wordt. Het gaat om verbreding van de N781 naar twee keer twee rijstroken met vrije busbanen en vervanging van de rotonde Droevendaalsesteeg door een met verkeerslichten geregelde kruising. De verkenning is afgerond. De uitvoering kan in 2015 starten, gelijktijdig met de overige maatregelen in het kader van de trajectaanpak N781.

Het totale project creëert directe werkgelegenheid in de GWW-sector. Het project verbetert daarnaast de doorstroming en daarmee de bereikbaarheid van regionale voorzieningen (werklocaties) in de regio. Ook dit project draagt ook bij aan het stimuleren van de Kennisas en aan het vestigingsklimaat, met het daarbij behorende positieve effect op (behoud van) de werkgelegenheid.

Wij stellen u voor, hiervoor € 6,2 mln. beschikbaar te stellen.

Reconstructie N315 tussen N18 (Neede) en Borculo (€ 3 mln.)

Eén van de wegen die te maken krijgt met een toename van het verkeer als gevolg van de nieuwe N18 is de provinciale weg N315 tussen deze rijksweg (Neede) en Borculo. Naar verwachting gaat het om ca. 4000 motorvoertuigen per etmaal extra. In het kader van deze investeringsimpuls wordt, in aanvulling op het begrotingsvoorstel à € 1,5 mln, een extra bijdrage voorgesteld om de verkeersveiligheid en de doorstroming op dit weggedeelte te

garanderen. Dit deel van de N315 heeft een belangrijke functie voor het doorgaande regionale verkeer, van en naar de N18 en de A1, en daarmee ook voor de ontsluiting van het bedrijventerrein Laarberg bij Groenlo in de richting van de A1. Het voorgestelde project verbetert het vestigingsklimaat van dit bedrijventerrein.

De benodigde maatregelen worden in samenhang met de trajectaanpak N315 uitgevoerd.

Op de aansluiting N315-N825 bij Borculo moet een verkeersregelinstantie komen, ter hoogte van Neede een tweetal rotondes (o.a. één ter ontsluiting van het bedrijventerrein), fietspaden moeten worden verlegd c.q. verbreed en de N315 moet tussen Neede en de N18 worden verbreed van 5,80 m naar 7,20 tot 7,50 m.

Wij stellen u voor, hiervoor € 3 mln. beschikbaar te stellen.

N18 – viertal kruispunten tussen Varsseveld en Groenlo (€ 1 mln.)

Rijkswaterstaat is voornemens vier kruispunten op de N18 tussen Varsseveld en Groenlo te reconstrueren, om de doorstroming van het doorgaande verkeer en de verkeersveiligheid ter plaatse te verbeteren. Er is echter een provinciale bijdrage nodig om de uitgewerkte plannen te kunnen realiseren, en die wordt in het kader van deze investeringsimpuls, in aanvulling op het begrotingsvoorstel à € 1,5 mln, voorgesteld.

Het voorstel heeft positieve effecten op de bereikbaarheid van voorzieningen in de Achterhoek via een geoptimaliseerde N18-verbinding en is mede van belang omdat op twee van de vier kruispunten provinciale wegen aansluiten.

Wij stellen u voor, hiervoor € 1 mln. beschikbaar te stellen.

• **Hoogwaardig openbaar vervoer (€ 5 mln.)**

HOV Stadsregio (€ 2 mln.)

Het programma HOV Stadsregio (HOV = hoogwaardig openbaar vervoer) is een pakket van mobiliteitsprojecten waarbij de komende jaren fors wordt geïnvesteerd in de infrastructuur ten behoeve van een betere doorstroming van het HOV busvervoer en in de kwaliteit van de bushaltes en informatievoorziening. De maatregelen worden uitgevoerd in de periode 2014-2015 en hebben een directe relatie met het MIAM.

De ambitie van de Stadsregio en de gemeenten is erop gericht om de komende jaren een aantal van de geplande HOV-lijnen te realiseren. In het kader van deze investeringsimpuls wordt voorgesteld te gaan werken aan het operationeel hebben van een HOV-lijn op het traject Arnhem-Wageningen v.v. De infrastructuur wordt gerealiseerd door de gemeenten met steun van de Stadsregio via de BDU, en een provinciale bijdrage.

Voorgesteld wordt om voor het komende jaren een bedrag beschikbaar te stellen uit de investeringsimpuls. De bijdrage heeft betrekking op investeringen in zowel provinciale als in gemeentelijke wegen.

Wij stellen u voor, hiervoor € 2 mln. beschikbaar te stellen.

Stationsomgeving Putten (€ 1 mln.)

In het Stads- en Regiocontract is al een project opgenomen voor het opknappen van stationsomgeving Putten. In het proces met burgerparticipatie wordt nu gewerkt aan een plan. Daarin staan nog enkele maatregelen in de stationsomgeving op stapel. Het gaat over de aanleg van een ontbrekende schakel in de verbindingsweg voor auto's langs het station. Dit maakt afwaardering voor auto's van de doorgaande fietsverbinding naar het centrum mogelijk en maakt de route daardoor veiliger. Het maakt ook een andere ontsluiting van het stationsplein mogelijk, zodat er een logischer plek komt voor de noodzakelijke uitbreiding van fietsparkeren. Daarnaast worden er, in verband met het verwachte tekort, extra onbewaakte fietsklemmen gerealiseerd.

Wij stellen u voor om voor de stationsomgeving Putten € 1 mln. beschikbaar te stellen.

Stationsomgeving Wijchen (€ 2 mln.)

Bij het station van Wijchen wordt, in opdracht van de Stadsregio, een keerspoor gerealiseerd ten behoeve van de stadsregiorail. Het realisatiebesluit is in december 2012 genomen door de Stadsregioraad, waarbij € 11 mln. is gereserveerd voor de realisatie. De gemeente voert regie over de aanpak van de stationsomgeving. Er is echter een tekort op het plan van € 2 mln.

De volgende projecten spelen hier:

- Herinrichting van het P+R-terrein aan de noordzijde, waardoor er meer P+R-plekken beschikbaar komen.
- Herinrichting van de zuidzijde. De huidige stallingen verdwijnen, waardoor meer ruimte wordt gecreëerd voor een stationsplein met K+R (= Kiss & Ride).

De planontwikkeling voor de omgeving wordt dit najaar afgerond. Met de voorgestelde bijdrage wordt realisatie van de genoemde projecten mogelijk.

Wij stellen u voor om voor de stationsomgeving Wijchen € 2 mln. beschikbaar te stellen. De bijdrage wordt gekoppeld aan de aanleg van openbare infrastructuur.

6.4 Thema's Bouw resp. Energie

Naar aanleiding van motie 80

Met motie 80 (2012) hebben uw Staten ons verzocht na te gaan of een revolving fund voor woningcorporaties een antwoord zou kunnen zijn op gesignaleerde problemen op de woningmarkt. De gesprekken welke wij hierover met de sector hebben gevoerd, hebben onder meer geleid tot het onderstaande voorstel om de bestaande huurvoorraad versneld te verduurzamen.

In de commissie is ook aandacht gevraagd voor de bouw en verduurzaming van de particuliere woningvoorraad. De provincie Gelderland kent reeds een succesvolle subsidieregeling voor de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad en op dat gebied heeft de rijksoverheid aangekondigd leningen beschikbaar te stellen voor het energiezuiniger maken van particuliere woningen. Toch stellen wij ook voor dit doel en deze doelgroep een impuls voor om een groter effect te sorteren.

Met betrekking tot de bouw van particuliere woningen is in de commissie gesuggereerd startersleningen beschikbaar te stellen. Wij constateren dat het voor koopstarters als gevolg van lage prijzen en lage rente juist nu makkelijk is om een woning te kopen. Overigens heeft het kabinet bij de begroting voor 2014 aangekondigd gelden te reserveren voor startersleningen.

• Verduurzamen corporatiewoningen (€ 70 mln.)

Wij hebben in de afgelopen maanden intensief overlegd met de zestig Gelderse woningcorporaties, naar aanleiding van uw motie. Gezamenlijk zijn wij tot de conclusie gekomen dat twee opties kansrijk zijn. Het eerste gedeelte betreft de oprichting van een zogenaamd 'Woonfonds' voor de bouw en verbetering van de woningvoorraad, en het tweede gedeelte van het voorstel betreft de verlening van een provinciale bijdrage voor het extra verduurzamen van de sociale huurwoningen.

Het idee van het Woonfonds zal nader moeten worden onderzocht en verduidelijkt moeten worden. Het oprichten van een dergelijk fonds is derhalve niet op een korte termijn realiseerbaar. Om die reden komen wij hier mogelijk in het voorjaar van 2014 bij u op terug.

Het tweede gedeelte daarentegen, het extra verduurzamen van de sociale huurwoningen, is op korte termijn realiseerbaar met een provinciale bijdrage. De bijdragen kunnen via de titel 'Verduurzamen woningen' met toepassing van de Subsidieverordening vitaal Gelderland 2011 worden verstrekt.

De woningcorporaties, georganiseerd in zes regio's, kunnen 10.000 bestaande sociale huurwoningen, welke volgens planning in de periode 2013-2015 worden aangepakt, met de hier

voorgestelde bijdrage verduurzamen naar een energielabel B. Met dit voorstel worden, naast werkgelegenheid, ook minimaal 100 leerwerkplaatsen gecreëerd. De aanvullende maatregel die hier wordt voorgesteld, leidt niet tot een extra huurverhoging. Het voordeel zal hoofdzakelijk ten gunste komen van de huurders; deze krijgen hierdoor meer bestedingsruimte (koopkracht). De provinciale bijdragen aan de woningcorporaties zullen hierdoor binnen de regels van het Europese staatssteunrecht blijven. Het plan om de 10.000 woningen met een provinciale investering extra duurzaam te maken heeft bij de corporaties een breed draagvlak en kan, vanwege koppeling aan de al gepland staande werkzaamheden bij die woningen, direct starten. Het project is structuurversterkend en helpt een aantal bouwbedrijven om deze moeilijke tijd door te komen.

Wij stellen u voor om als provinciale bijdrage voor het extra verduurzamen van de 10.000 corporatiewoningen € 70 mln. beschikbaar te stellen.

- **Verduurzamen particuliere woningen (€ 3,5 mln. REVOLVEREND)**

Naast de corporatiewoningen willen wij ook een impuls mogelijk maken aan het verduurzamen van particuliere woningen. Met provinciale, revolverende middelen kunnen ca. 70 particuliere koopwoningen worden verduurzaamd tot het niveau 'energie-nul'. Het kan zowel gaan om bestaande als om nieuwbouwwoningen.

Bij de bestaande voorraad kunnen leningen worden verstrekt aan particuliere eigenaren om bestaande woningen te verduurzamen naar het niveau 'energie nul'. Vijf Gelderse gemeenten willen dit uitwerken en in praktijk brengen. Het gaat dan om leningen van max. € 50.000,- per woning. Bij nieuwbouw gaat het om leningen voor kopers van een nieuwbouwwoning, die de bouw energieneutraal willen laten uitvoeren. Het betreft leningen van naar schatting max. € 25.000,- per woning.

Wij willen de leningen niet zelf verstrekken, maar de provinciale middelen aan een uitvoerende organisatie overdragen die de leningen namens de provincie verstrekt. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten te Hoevelaken (SVn) is de organisatie die al veel ervaring heeft met het verstrekken van leningen in opdracht van derden, zoals onder meer startersleningen en duurzaamheidsleningen. Wij overwegen hen daarom te vragen, ook deze leningen namens ons te verstrekken. De leningen dienen te worden afgelost in de loop van 30 jaar. Het geld vloeit in de loop van de jaren weer terug op een rekening van de SVn. De verwachting is dat na 10-15 jaar een deel van het uitgeleende geld weer is terugontvangen. De provincie kan op ieder moment beschikken over het teruggevloede geld.

Wij stellen u voor, om voor het op revolverende wijze verduurzamen van particuliere woningen, € 3,5 mln. beschikbaar te stellen.

- **Extra tranche Impulsplan wonen (€ 15 mln)**

Wij stellen voorts voor om het bestaande Impulsplan Gelderse Woningmarkt (PS2012-656) zowel financieel als inhoudelijk te verbreden. Door verhoging van het budget vanuit deze investeringsimpuls en verbreding van de criteria kunnen meer projecten worden uitgevoerd die bijdragen aan de werkgelegenheid, volkshuisvesting, verbetering van de leefbaarheid en versterking van de kwaliteit. Meer in het bijzonder leidt dit tot uitvoering van meer projecten die te maken hebben met (1) binnenstedelijk bouwen, (2) transformatie als kwaliteitsimpuls, (3) herstructurering, (4) revitalisering van kernen in krimpgebieden, (5) langer zelfstandig wonen en/of (6) een innovatief concept. Uit een inventarisatie blijkt dat er veel plannen (aanvragen) in voorbereiding zijn. Zelfs zonder inhoudelijke verbreding van het Impulsplan zal naar verwachting het huidige budget in het voorjaar van 2014 niet meer toereikend zijn.

Het vigerende Impulsplan ondersteunt onder meer herstructureringsprojecten. Herstructurering is nu expliciet gekoppeld aan de verdunningsopgave als gevolg van situaties met demografische krimp. Daarmee blijft de herstructurering van oude wijken in de klassieke zin van complexgewijze sloop, nieuwbouw, renovatie en de aanpak van de openbare ruimte zonder verdunning buiten beeld. Wij stellen daarom voor (zie ontwerp-besluit) de koppeling van de verdunningsopgave bij

het criterium herstructurering te laten vervallen, om zo de projecten met deze klassieke herstructurering in het kader van het Impulsplan Wonen ook te kunnen honoreren. Met een provinciale bijdrage, welke een maximum kent van € 500.000,-- per project én nooit meer zal bedragen dan het vastgestelde begrotingstekort op het project, kunnen veel projecten alsnog uitgevoerd worden vanwege de aanwezigheid van een sluitende projectbegroting. Het extra budget vanuit de Investeringsimpuls wordt in 2014 en een eventueel restant in 2015 toegekend. Projecten met een bijdrage uit het Impulsplan Wonen moeten binnen drie jaar gerealiseerd zijn. Uitvoering geschiedt conform de huidige werkwijze door middel van begrotingssubsidies, waarvoor u te zijner tijd de voorstellen zult ontvangen. Wij stellen u voor om voor de verbreding van het impulsplan € 15 mln. beschikbaar te stellen

- **Sleutelprojecten (€ 13,7 mln.)**

Sleutelprojecten zijn van groot belang voor de structuur van Gelderland en daarom is het essentieel dat deze doorgang vinden. Hiervoor een extra impuls nodig. In aanhangsel 1 treft u de fiches aan waarin onderstaande sleutelprojecten beschreven worden. Voorgesteld wordt deze sleutelprojecten aan te merken als aanvulling op het stad en regioprogramma 2012-2015/2017 (PS2013-408). Het gaat hierbij om projectvoorstellen in het kader van de impuls, die wellicht lezen als losse onderdelen, maar bij honorering ervoor kunnen zorgen dat het gehele sleutelproject weer in uitvoering komt. Daarmee honoreren wij de aanbeveling die voortvloeide uit het onderzoek, dat wij hebben laten uitvoeren (zie PS2013-520). Bij sommige projecten bestaat een risico van staatssteun, omdat ook private partijen betrokken zijn. Wij onderzoeken de risico's en zorgen er steeds voor, dat wij enkel in het publieke deel van een project investeren (bijvoorbeeld in de openbare ruimte). Bovendien dekken wij de risico's op staatssteun af in onze beschikkingen aan gemeenten en regio's.

Nijmegen, Sleutelproject Waalfront, Omgeving Handelskade (€ 1,9 mln.)

Voor het Sleutelproject Nijmegen Waalfront zijn afspraken gemaakt in het Stadscontract 2012-2015/2017. In 2013 heeft het onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren bevestigd dat de recessie impact heeft op bouwtempo en ontwikkelingskansen van het sleutelproject. Specifiek is onderkend dat de strategische focus in 2013 zou kunnen liggen op het definitief starten van het deelproject "De Handelskade".

Het project Waalfront kent door de benodigde verwervingen, sloop opstallen, sanering gronden, kosten archeologie en infrastructurele kosten enorme investeringen. Bij het Waalfront wordt gewerkt met een planexploitatie met een omvang van € 282 mln. (GREX2011). De belangrijkste opbrengsten komen daarbij uit de grondwaarden die vrijkomen bij de opstalontwikkeling. Daarnaast is gerekend met een bedrag aan subsidies en bijdragen van € 104 mln. De gemeente neemt daarvan € 46,3 mln. voor haar rekening. De rest - € 58 mln. - dient via externe subsidies te worden verworven. Het Rijk heeft een bijdrage van € 25 mln. verstrekt uit het Nota Ruimte budget. Van de provincie is in de vorige GSO-periode € 9 mln. ontvangen. Ingecalculeerd is dat gedurende de looptijd (2025) van het plan Waalfront er nog een opgave voor Nijmegen ligt voor fonds- en subsidiewerving. Geconstateerd is dat de Handelskade een belangrijke schakel is in het geheel. De gemeente en Bouwfonds treffen hiervoor ieder vanuit hun rol de voorbereidingen om dit mogelijk te maken. Dit woningbouwproject genereert via de grondtransactie cashflow voor vervolgcities. Anderzijds is de gemeente voornemens in het publieke domein in de omgeving Handelskade te investeren in diverse randvoorwaardelijke deelprojecten. Wij stellen u voor met een subsidie de volgende aan de Handelskade gerelateerde deelprojecten te versnellen, teneinde de gemeente meer bewegingsruimte te bieden in de finale onderhandelingen met de marktpartij. Daarmee worden de onderdelen waarvoor de gemeente financieel verantwoordelijk is bekostigd en kan de uitvoering starten. Het betreft uitgaven voor de openbare ruimte, waardoor er naar verwachting geen ongeoorloofde staatsteun plaatsvindt. Wij zullen de gemeente vragen dit nader te onderbouwen. Wij stellen u voor om voor de volgende projecten middelen als volgt beschikbaar te stellen:

- Parkeervoorziening Hezelpoort € 1.000.000,--

- Havenplein € 650.000,--
- Waterkering € 250.000,--

Nijmegen, Sleutelproject Waalfront, Waalkade (€ 1,2 mln.)

De Waalkade kan een nog belangrijker rol spelen op het gebied van economie en toerisme. Met het voorgestelde project willen wij de ruimtelijke (verblijfs-)kwaliteit van de Waalkade een impuls geven, het toeristisch bezoek vermeerderen en de relatie binnenstad-Waalkade versterken.

Doel is stadsbezoekers en toeristen vanaf de cruiseschepen aan de Waalkade te binden. Gestart is met de vervanging van de 660 meter lange damwand van de westelijke Waalkade. Ook de planontwikkeling voor het oostelijk deel is vergevorderd.

Het project draagt bij aan de doelen zoals opgenomen in de visie WaalWeelde (recreatie, economie, cultuurhistorie). Daarnaast is er een belangrijke relatie met de Stadswaard, een van de zes WaalWeeldeprojecten waar uw Staten in juni 2013 middelen beschikbaar hebben gesteld. Daarnaast past het project in de doelstellingen van Beleef de Waal, waarmee GS wil investeren in duurzaam toerisme langs de Waal.

Onderdelen van het voorliggende project zijn de ontwikkeling van de Lindenberghaven tot een historische haven, de oprit van de splashbus, de groenverbinding Waalkade 't Meertje, een lift bij de Veerpoortrappen, inrichting openbare ruimte Oostelijke Waalkade en aangrenzende openbare ruimte. Het betreft uitgaven voor de openbare ruimte, waardoor er naar verwachting geen ongeoorloofde staatsteun plaatsvindt. Wij zullen de gemeente vragen dit nader te onderbouwen.

Wij stellen u voor om voor de Waalkade € 1,2 mln. beschikbaar te stellen.

Arnhem, Sleutelproject Rijnboog (€ 1,8 mln.)

Het bereikte resultaat uit de vorige GSO-periode is het ROZET-gebouw (inclusief aanpalende openbare ruimte richting het station). De bestaande afspraken voor het sleutelproject Rijnboog uit het stadscontract richten zich op het Kunstencluster (reservering). Aanvullend daarop spelen er in het gebied twee concrete deelprojecten die invulling geven aan de motie 23 en tevens ontwikkelingskansen en toekomstperspectief van het sleutelproject vergroten.

In het sleutelproject Rijnboog is Bartok een herontwikkelingsopgave, die eruit bestaat dat twee verouderde kantoorpanden worden gesloopt en er ca. 50 appartementen en 1200 m2 detailhandel wordt ontwikkeld. Voor de detailhandel is reeds een supermarkt als huurder gevonden. Bovendien wordt de openbare ruimte heringericht (inclusief busroute), waarmee weer een deel van de route van Arnhem Centraal naar het bestuurskwartier wordt gerealiseerd.

Paradijs maakt ook deel uit van sleutelproject Rijnboog. De herontwikkeling van Paradijs heeft als doel het creëren van een binnenstedelijk luw woongebied in hartje centrum. Er worden 31 stadswoningen, 24 huurbeleggerswoningen en ca. 1.000 m2 vervangende detailhandel gerealiseerd. Er is overeenstemming met de marktpartij over het stedenbouwkundig plan. Zowel de gemeente als een marktpartij hebben de grond extern laten taxeren. Echter door de huidige crisis staat de woningmarkt onder druk. De gemeente kiest er nu voor om de grondwaarde nacalculatorisch vast te stellen en treft daarvoor een extra voorziening.

De bijdragen van de provincie richt zich primair op de openbare ruimte in zowel Paradijs als Bartok. Daarmee is de financiële bewegingsruimte van de gemeente vergroot en is het project uitvoerbaar. Het betreft uitgaven voor de openbare ruimte, waardoor er naar verwachting geen risico is op het veroorzaken van ongeoorloofde staatsteun. Wij zullen de gemeente vragen dit nader te onderbouwen. Met de voorgestelde bijdragen worden de project Paradijs en Bartok uitvoerbaar.

Wij stellen u voor om bij te dragen:

- Voor onderdeel Bartok € 1.000.000,--

- Voor onderdeel Paradijs € 800.000,--

Harderwijk, Sleutelproject Waterfront (€ 1,75 mln.)

Ook voor Harderwijk heeft het onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren (2013) aangegeven, dat een neerwaartse bijstelling van ambities (bouwtempo, planinhoud) vanwege de crisis vraagt om meebewegen van de partijen. Toch is er voortgang geboekt. Fase 1 met een strandeiland aan stadse zijde en een nieuw bedrijventerrein voor watergebonden bedrijven (Lorentzhaven) zijn aangelegd. In Harderwijk wordt alles op alles gezet om de eerste woningbouw van fase 2 volgend jaar te starten. De woningen staan in de verkoop. De woningbouw in fase 3 is naar achteren gefaseerd en staat nu geprogrammeerd voor 2020. Het plangebied fase 3 komt echter wel braak te liggen als gevolg van de bodemsanering die gaat plaatsvinden. Daarom is een deel van het gebied ingericht voor een tijdelijke functie: parkeren. De bezoekers van het Dolfinarium en Harderwijk parkeren in deze tussenperiode dan op optimale afstand van centrumvoorzieningen en bezienswaardigheden, zonder overmatige investeringen. Hiermee wordt de economie van Harderwijk gestimuleerd. Een tijds herinrichting van de Burgemeester De Meesterstraat gericht de tijdelijke functie van Fase 3 voor parkeren en andere tijdelijke functies, is wel een belangrijke randvoorwaarde. De Burgemeester De Meesterstraat dient geherprofileerd te worden op de verwachte verkeersstroom (kruispunten, afslagen). De weg wordt dusdanig ingericht dat deze ook gaat functioneren na een definitieve invulling van Waterfront fase 3. Het betreft uitgaven voor de openbare ruimte, waardoor er naar verwachting geen risico is op het veroorzaken van ongeoorloofde staatsteun. Wij zullen de gemeente vragen dit nader te onderbouwen. Uw Staten stellen we voor hiertoe € 1,75 mln. beschikbaar te stellen.

Doetinchem, sleutelproject De Schil (€ 1,5 mln.)

Aanvullend op de bestaande afspraken voor De Schil spelen er nu twee concrete deelprojecten, die de ontwikkelingskansen en het toekomstperspectief van het sleutelproject vergroten.

Als eerste wordt voorgesteld bij te dragen aan de oplossing van het aanwezige gemaal in Doetinchem, zodat de bouw van fase 1 van Iseldoks direct mogelijk wordt. Aanvankelijk werd gedacht dat het gemaal inpasbaar zou kunnen zijn en dat het bouwproject 'als het ware' om het gemaal heen kon worden gebouwd. Voortschrijdend inzicht bij zowel het Waterschap als de gemeente heeft geleid tot de voorkeurskeuze van uitplaatsing. Mocht dit niet lukken, dan zal een hoogwaardige inpassing/geluidsafscherming ter plekke gerealiseerd worden. Het uitwerken van de verschillende varianten heeft een beperkte doorlooptijd van enkele maanden. De procedurele doorlooptijd om de bouw te kunnen realiseren is relatief kort, welke in de maximale duur nog ruim past binnen de gestelde uitvoeringsperiode. De bijdrage leidt naar verwachting niet tot ongeoorloofde staatssteun.

Wij stellen uw Staten voor om voor Iseldoks fase 1 in casu de problematiek rondom verplaatsen of inpassing van het gemaal € 1 mln. beschikbaar te stellen.

Ander onderdeel is het sleutelproject Vitaal Stadscentrum. Door het investeren in de binnenstad wordt de functie van Doetinchem als aantrekkelijk stads-, winkel- en uitgaanscentrum van de Achterhoek verder versterkt. Daarnaast wordt de Oude IJssel bij het stadscentrum betrokken waardoor de belevingswaarde toeneemt. De gemeente ziet zich gesteld voor een moeilijke keuze: door de crisis is er met middelen (€ 1 miljoen) geschoven van Vitaal Stadscentrum naar Iseldoks en is een deel van de aanpak binnenstad voorlopig stilgezet. Dit schuiven was noodzakelijk, omdat het moment voor ontwikkelen van Iseldoks er nu is. De gemeenteraad heeft eind juni 2013 besloten om de gebiedsontwikkeling Iseldoks ten opzichte van het stadscentrum te prioriteren. Deze verschuiving treft de herinrichting van de Kapoeniestraat en de stadsrand (beide onderdelen van het programma vitaal stadscentrum). Met de extra voorgestelde bijdrage van de provincie wordt het onderdeel stads(st)rand weer opgenomen in het project. Voorgesteld wordt nu om met een bijdrage van

€ 0,5 mln. het sleutelproject Vitaal Stadscentrum verder te realiseren. Met deze gelden wordt de herinrichting van de Handelskade/kade Oude IJssel ter hoogte van de Gaswal opgepakt. Er is geen sprake van ongeoorloofde staatssteun.

Uw Staten stellen wij voor hiertoe € 0,5 mln. beschikbaar te stellen.

Apeldoorn, sleutelproject Kanaalzone (€ 2 mln.)

Het sleutelproject Kanaalzone betreft een langgerekte zone langs het kanaal dat uit meerdere deelprojecten bestaat en als programma één geheel is. Vlijtsepark aan de noordzijde is een van de belangrijkste deelprojecten (waarvan de Zwitsal onderdeel uitmaakt) en aan de zuidzijde is de Schatkamer van Zuid het belangrijkste woningbouwproject dat als gevolg van de crisis sterke vertraging heeft opgelopen.

Vlijtsepark

Het Vlijtsepark bestaat uit vier deelprojecten, waaronder het voormalige bedrijfsterrein van Diosynth - tegenwoordig Zwitsal -. Door aankoop met inspanning van Rijk en provincie is de gemeente vanaf 1 januari 2013 volledig eigenaar van deze locatie. Met de ontwikkeling van deze plek kan deze plek in plaats van barrière een verbindende schakel gaan vormen tussen de oostelijke en westelijke oever van het kanaal.

Er is een Ontwikkelplan Vlijtsepark geschreven waarin is opgenomen dat een 'organische ontwikkeling' van deze locatie wordt voorgesteld. Dat geldt voor de geplande woningbouwontwikkelingen van de Kwekerij en Remeha maar zeker voor de Zwitsal en de Wassinklocatie. Deze laatste twee locaties zijn momenteel hermetisch afgesloten en de eerste doelstelling is het terrein voor publiek open te stellen. Daarvoor is gekozen om in eerste instantie de bestaande bedrijfsgebouwen met tijdelijke functies (periode 5-10 jaar) te verhuren. Wanneer er voldoende huurders zijn en dus ook voldoende sociale controle kan worden uitgeoefend is het mogelijk het terrein volledig toegankelijk te maken. Op de Zwitsallocatie staan veel cascogebouwen, waarvan sommige in slechte bouwkundige staat, maar die na de nodige bouwkundige aanpassingen wel verhuurd kunnen worden. Er is veel belangstelling voor huur van de gebouwen van de Zwitsallocatie. Er is een lijst van aanvragers die wekelijks groeit. Deze lijst kent op dit moment 40 aanvragen, waarvan er 5 geaccordeerd zijn, 5 afgewezen en de overige in behandeling. Dit betekent dat voor alle gebouwen momenteel gesprekken zijn over verhuur. Uit de belangstelling blijkt dat de gebouwen kansrijk zijn. De gemeente hanteert zo goed mogelijk marktconforme prijzen. Het gaat om initiatieven zoals paintball, catering en concerten, bierbrouwerij (reeds geopend), sportschool, post en pakketdienst, zorghotel, proefopstellingen, filmlocatie, kinderspeelparadijs, internethandelonderneming, evenementen, opslag. Er heeft geen marktonderzoek plaatsgevonden maar de kandidaten dienen zich vanzelf aan. Met een goede marketing- en verhuurstrategie kan dit nog verbeteren. De gebouwen worden pas (goed) verhuurbaar als de bouwkundige verbeteringen hebben plaatsgevonden. Deze zijn daarom urgent. De verhuur zou nog verder geholpen zijn bij verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte van het gebied. Met hergebruik en sloop wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de cultureel historische waarde van de hallen. De gebouwen hebben nog geen monumentale status maar de gemeente is bereid hiervoor de procedures op te starten. Met de gemeente zal overleg plaatsvinden met het oog op het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun.

Hier wordt voorgesteld om de noodzakelijke bouwkundige ingrepen te laten verrichten en nutsvoorzieningen aan te leggen. Uw Staten wordt voorgesteld hiervoor € 1,1 mln. beschikbaar te stellen.

Sleutelproject Apeldoorn Schatkamer van zuid

Op dit moment is deze plek, waar in Kanaalzone-zuid gebouwd moet worden, een desolate plek. De ontwikkelende corporaties hebben begin 2013 aangegeven, dat zij door de marktomstandigheden niet in staat zijn te bouwen. Vervolgens is verkend onder welke omstandigheden ze het risico kunnen nemen om toch een (gedeeltelijk) ontwikkeling in de

Kanaalzone te realiseren. Verwacht wordt dat de bouw van de eerste 70 woningen een uitstraling aan het gebied kan geven en een vliegwieleffect heeft voor vervolgonwikkelingen. Het voorstel van de corporaties heeft genoeg inhoud en kwaliteit om de kansen die er nu voor een doorstart zijn te grijpen. Met een financiële bijdrage van de provincie kan nog dit jaar met de bouw worden gestart en krijgt tevens de werkgelegenheid de noodzakelijke impuls. Met de gemeente zal overleg plaatsvinden met het oog op het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun.

Uw Staten wordt voorgesteld hiervoor € 0,9 mln. beschikbaar te stellen.

Zutphen, sleutelproject Rivier in de stad (€ 1,8 mln.)

Voor het sleutelproject Rivier in de stad is in het contract in totaal € 6,5 miljoen vanuit de provincie beschikbaar gesteld. Uit recente bestuurlijke overleggen is naar voren gekomen dat de gemeente Zutphen problemen heeft met het vinden van financiële dekking van haar aandeel. De gemeente heeft de provincie verzocht om mee te zoeken naar oplossing. Wij stellen u daarom voor investeringsmiddelen ter hoogte van € 1,8 mln. in te zetten, waardoor gestart kan worden met twee projecten, te weten:

- de ontsluiting van de Marspoortstraat (aansluiting Marspoortstraat op de IJsselkade), en
- de stedelijke parkeervoorziening in de Spoorzone. Langs de IJssel vervallen 80 parkeerplaatsen. Deze worden teruggebouwd in de spoorzone. Totale omvang parkeervoorziening is 375 plaatsen.

De Marspoortstraat is een belangrijke aanloopstraat tussen het historische centrum en de IJsselkade. Door de herinrichting ontstaat er een aantrekkelijke straat richting binnenstad en IJsselkade. Het effect is meer bezoekers tussen de IJsselkade en binnenstad en een betere bezetting van panden.

In de Spoorzone wordt een parkeervoorziening voor P&R en gemeentelijk parkeren. De parkeervoorziening vervangt onder andere het maaiveldparkeren aan de IJsselkade. Het betreft uitgaven voor de openbare ruimte. Met de gemeente zal overleg plaatsvinden met het oog op het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun.

Uw Staten wordt voorgesteld voor Zutphen € 1,8 mln. beschikbaar te stellen.

Ede, sleutelproject Veluwe Poort (€ 1,75 mln.)

Het door Ede aangekochte kazerneterrein maakt deel uit van het sleutelproject. Op dit terrein zijn woningbouwontwikkelingen voorzien, maar ook een breed scala aan andere activiteiten. Op dit moment wordt verkend of het World Food Centre zich op het kazerneterrein kan gaan vestigen.

De aantrekkelijkheid van het kazerneterrein is niet alleen gelegen in de locatie bij het station en de Veluwe, maar ook door de aanwezigheid van een groot aantal (rijks) monumenten, waaronder onderhavige Kazernegebouwen. Hierin ligt ook een opgave: het vinden van bestemmingen en de gebouwen te onderhouden om te voorkomen dat de aanwezige waarden verloren gaan. De Frisokazerne is in beeld voor vestiging van het akoesticum/exposeum. De Maurits heeft nog geen bestemming maar gaat mogelijkerwijs deel uit maken van de WFC-locatie. Gemeente Ede heeft opdracht gegeven om de casco restauratie van de Frisokazerne uit te voeren. Geld om de Mauritskazerne aan te pakken ontbreekt. Wanneer beide kazernes samen opgeknapt zouden zijn, geeft dat een betere uitstraling die het gebied nog interessanter maakt voor ontwikkelende partijen. De aanpak van de Mauritskazerne kan mogelijk gemaakt worden met een provinciale bijdrage. Ondanks het feit dat er nog geen marktpartij is voor de Mauritskazerne gaat hier om een investering in een beeldbepalend rijksmonument met toekomstperspectief. Sloop zal nooit aan de orde zijn en de kansen op vermarkting worden door de aanpak alleen maar groter. Voor de restauratie van monumenten gelden voldoende mogelijkheden in termen van de geoorlooftheid van staatssteun.

Wij stellen u voor een bedrag van € 1,75 mln. hiervoor beschikbaar te stellen.

6.5 Thema Infrastructuur

- **Grond-, weg- en waterbouw, groot onderhoud of vervanging van civiele kunstwerken (€ 15 mln.)**

In het MIAM is aangegeven, dat in de periode ná 2016 een aantal van de ongeveer 7000 civiele kunstwerken in de Gelderse provinciale wegen het einde van hun technische en functionele levensduur bereikt. Thans stellen wij voor in het kader van de investeringsimpuls te starten met extra groot onderhoud of vervanging van een aantal kunstwerken, waarvan bekend is dat zij daar op middellange termijn aan toe zijn. Het betreft circa 15 tot 20 kunstwerken, waarvoor in de meerjarenbegroting geen budget ten behoeve van groot onderhoud of vervanging is opgenomen. Om realisatie in de periode 2013-2015 te kunnen verzekeren, zijn wij reeds gestart met de voorbereidende engineering.

Wij stellen u voor om hiervoor € 15 mln. beschikbaar te stellen.

- **Culturele infrastructuur en restauratie van erfgoed (€ 25 mln.)**

De Gelderse culturele sector is, net als veel andere sectoren, in korte tijd onder flinke financiële druk komen te staan. In het Programma Cultuur en Erfgoed 2013-2016 'Gelderland Cultuurprovincie' (PS2012-744) hebben wij u geschetst welke consequenties dit heeft voor ons beleid. Duidelijk is, dat investeren in de culturele infrastructuur en restauratie van erfgoed loont: er gaat veel werkgelegenheid mee gepaard en de (economische) structuur en aantrekkelijkheid van de provincie Gelderland hebben er baat bij.

Op grond van het Programma Cultuur en Erfgoed kunnen subsidies verleend worden voor de restauratie van monumenten tot een maximum van € 500.000,-. Gelderland kent echter een aantal grootschalige urgente restauratieprojecten die door hun omvang buiten deze kaders vallen. Met de extra investeringsimpuls willen wij een aantal van deze knelpunten oplossen. Het gaat hierbij om:

- Accommodaties die onmisbaar zijn voor een krachtige culturele infrastructuur van de grote Gelderse steden.
- Monumenten die van zeer grote (ruimtelijke) betekenis zijn voor de grote Gelderse steden.
- Landgoederen die een dragende functie (kunnen gaan) vervullen voor de ruimtelijke kwaliteit van de Gelderse regio's;

De projecten die wij op grond hiervan ten behoeve van een extra impuls aan u voorleggen, zijn drie grote cultuurpodia, restauratie van twee beeldbepalende monumentale kerken en een beeldbepalend landgoed. Voor de extra impuls gaat het om de volgende projecten; wij stellen u voor de gevraagde middelen daarvoor beschikbaar te stellen:

Stichting Musis Sacrum, Arnhem	€ 4 mln.
Stichting Keizer Karel Podia, waaronder De Vereniging, Nijmegen	€ 2 mln.
Stichting landgoederen mevr. A. van Lynden: slot Nijenbeek te Voorst	€ 2,5 mln.
Stichting Eusebiuskerk, Arnhem	€ 3,5 mln.
Stichting Stevenskerk, Nijmegen	<u>€ 1,1 mln.</u>
Totaal:	€ 13,1 mln.

Wij stellen voor het Programma Cultuur en Erfgoed 2013-2016 uit te breiden met de bovenstaande extra investeringsimpuls. Vervolgens zullen wij de subsidies verlenen op grond van de Subsidieverordening vitaal Gelderland 2011.

Daarnaast stellen wij u voor om € 11,9 mln. toe te voegen als financiering van ingediende projectvoorstellen van onze partners in het programma Cultuur en Erfgoed voor de tweede tender waarvoor thans de rangschikking wordt voorbereid op grond van de Subsidieregeling meerjarenprogramma's Gelderland 2012 en de Regels subsidieverstrekking cultuur en erfgoed 2013. Het gaat hierbij om een verhoging van de budgetten voor:

- Thema 5: uitvoeringsgerede projecten energietransitie erfgoed en cultuur.
- Thema 7: uitvoeringsgerede projecten industrieel erfgoed en religieus erfgoed.
- Thema 8: uitvoeringsgerede projecten buitenplaatsen.

De projecten betreffen concrete investeringen.

Uit de aanvragen die ingediend zijn voor de tweede tender, blijkt dat subsidievraag voor kwalitatief goede projecten aanzienlijk groter is dan het nu beschikbare budget. Een verhoging van het budget betekent dat snel een extra aantal goed projecten gerealiseerd kan worden. Alle projecten zijn uitvoeringsgerede en leveren veel werkgelegenheid op, ook voor jongeren via leerlingbouwplaatsen.

- **ICT, breedband (€ 35 mln. REVOLVEREND)**

Bewoners en bedrijven in de buitengebieden van Gelderland lopen in toenemende mate aan tegen de grenzen van hun internetverbinding. Zij kunnen niet mee met maatschappelijke ontwikkelingen die een goede digitale verbinding vereisen, zoals thuiswerken, zorg op afstand en werken 'in de cloud'. In Gelderland gaat het om ca. 78.600 huishoudens en 5.700 bedrijven in het buitengebied. Daarnaast betreft het 7.400 bedrijven op bedrijventerreinen.

Reden hiervoor is onder meer dat deze gebieden voor marktpartijen niet financieel aantrekkelijk blijken: de investeringen zijn circa drie keer zo hoog als die in de kernen, waardoor de terugverdientijden (bij gelijke inkomsten uit netwerkverhuur) ook circa drie keer zo lang zijn. Hierdoor is het rendement te laag voor deze marktpartijen. Dit verandert, wanneer overheid, burgers en bedrijven een bijdrage willen leveren.

Om een versnelling te realiseren hebben wij in de afgelopen maanden meerdere realisatiemodellen voor de aanleg van breedband in het buitengebied en op bedrijventerreinen bekeken. Hieruit komt naar voren dat het model van een Publiek Private Samenwerking (PPS) het best past bij ons streven om in het buitengebied de digitale bereikbaarheid te vergroten. In de PPS willen wij samen met één of meerdere marktpartijen investeren in de aanleg van een open, toegankelijk en snel breedbandnetwerk tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners en bedrijventerreinen in het buitengebied. Daartoe worden een of meerdere ondernemingen opgericht, die zorgen voor de aanleg van breedbandinfrastructuur in 'wit gebied' en op bedrijventerreinen. Daar waar aan de orde zijn gemeenten ook van harte welkom om mee te participeren.

In een separate Statenbrief stellen wij u voor om het model van een PPS op haalbaarheid te onderzoeken en vragen wij u om € 35 miljoen via de Robuuste Investeringsimpuls te bestemmen voor de aanleg van breedband in de buitengebieden en op bedrijventerreinen.

Het voorstel is nu, om van deze € 35 mln. in 2014 € 2 mln. beschikbaar te stellen om te investeren in mantelbuizen op die plekken waar andere partijen (Tennet, Liander, overige nutsbedrijven, gemeenten, maar ook de provincie zelf) reeds graafwerkzaamheden verrichten. Op deze manier kan de beoogde PPS op een later moment op efficiënte en relatief goedkope wijze een NGA-infrastructuur realiseren (NGA = Next Generation Access). Ongeveer 70% van de kosten van de aanleg van de NGA-infrastructuur bestaan uit de graafkosten. Het meeleggen van mantelbuizen voorkomt daarnaast dubbele graafwerkzaamheden en overlast voor bewoners en bedrijven. Bedoeling is dat de € 35 mln. revolverend worden ingezet. Er volgen inkomsten uit verhuur van de infrastructuur, buitengebiedstoelage en mogelijk extra inkomsten als de provincie tot verkoop van haar aandelen zou besluiten. De risico's kunnen met onze partners worden gedeeld en er kan gestuurd worden op de architectuur en de wijze van aanleg. De risico's zijn naar verwachting behapbaar. In dit model, zo is de verwachting, zal de provincie na verloop van

tijd (ca. 13 jaar) de ingezette middelen volledig terug ontvangen. Wij verwachten dat de Europese Investeringsbank (EIB), vanwege de Europese doelstellingen binnen de digitale agenda en het risicoprofiel van dergelijke projecten, ook welwillend zal staan tegenover een Gelderse aanvraag om te investeren. Dit heeft de EIB bijvoorbeeld ook gedaan bij een project in het buitengebied van Litouwen.

Door middel van een marktconsultatie onderzoeken wij dit jaar wie de potentiële partners zijn en onder welke condities zij samen willen werken met de provincie. Mocht uit de marktconsultatie blijken dat partners geen interesse hebben om de samenwerking aan te gaan, dan overwegen wij de aanleg van breedband in het buitengebied en op bedrijventerreinen te realiseren door middel van een provinciale, publieke investeringsmaatschappij.

Wij stellen u derhalve voor € 33 mln. te reserveren voor aanleg van breedband in de buitengebieden en op bedrijventerreinen en € 2 mln. beschikbaar te stellen voor het meeleggen van mantelbuizen bij graafwerkzaamheden van de provincie en derden.

6.6 Overige thema's, niet genoemd in motie 23

- **Beleidslijn voor gemeenten (€ 25 mln.)**

Wij stellen u voor een eenmalig bedrag van € 25 miljoen in het kader van de Robuuste Investeringsimpuls te reserveren voor de beleidslijn. Zie voor een toelichting hierna, paragraaf 7 inzake spoor II waar het gaat om de positie van gemeenten.

- **Tijdelijk extra mens en middelen (€ 10 mln.)**

Om de investeringen in deze investeringsimpuls weg te kunnen zetten moet er veel werk voorbereid worden en moet de uitvoering intensief worden begeleid. Dit luistert mede nauw omdat wij de realisatie in 2014 en 2015 willen laten plaatsvinden. Op mogelijke vertragingen moet snel worden geanticipeerd en probleemoplossend worden gehandeld. Deze inspanningen komen bovenop de werkzaamheden, die gepaard gaan met de uitvoering van de programma's in de reguliere beleidscyclus (en mogen deze niet verdringen). Daarvoor zijn juist ook 2014 en 2015 belangrijke jaren, de 'oogstjaren' van de door ons ingezette en op basis van het coalitieakkoord herijkte beleidsprogramma's.

Calculaties van de met de activiteiten gepaard gaande menskracht komen voor deze investeringsimpuls à € 250 mln. tot een tijdelijke aanvraag op het gebied van menskracht en middelen van gemiddeld 4%. Bij sommige soorten werk ligt dat wat hoger, bij andere soorten werk is dat weer lager.

Daarom stellen wij u voor, ten behoeve van mens en middelen eenmalig extra budget in te zetten ter hoogte van € 10 mln., om gedurende 2014 en 2015 tijdelijk extra menskracht te kunnen inzetten. Dit betreft vooral tijdelijke in te huren, externe menskracht en betekent dus bovendien een stimulans voor de werkgelegenheid in Gelderland in de komende twee jaar.

7. Voortgang spoor 2, de positie van gemeenten bij de robuuste investeringsimpuls

Door de crisis zijn veel gemeenten, ook in Gelderland, in zwaar weer terechtgekomen. Het Rijk bezuinigt op de bijdrage aan gemeenten en gemeenten krijgen er stevige taken bij in het sociale domein, terwijl ze vaak nog met een last uit het verleden zitten vanuit de tegenvallende grondexploitaties. Dat maakt dat veel gemeenten de belastingen moeten verhogen en stevig bezuinigen op voorzieningen en dienstverlening.

Hoewel het de gemeenten betreft, baart dit de provincie al enige tijd zorgen. Gemeenten zijn één van onze partners als het gaat om gezamenlijke investeringen in de structuurversterking van Gelderland. Ook zien wij een goede ruimtelijke ordening onder druk staan door de hoeveelheid resterende bouwplannen. Ondanks de renteverliezen op reeds aangekochte gronden, ligt het schrappen van bouwlocaties bij gemeenten nog steeds zwaar op de maag. Tegelijkertijd willen wij samenwerking tussen gemeenten bevorderen en de bestuurskracht vergroten. Deze last uit het verleden belemmert dit.

Gemeenten hebben tot en met 2012 € 700 miljoen op hun grondportefeuille moeten afschrijven. Daar staat tegenover dat in het afgelopen decennium ook veel inkomsten uit het grondbedrijf zijn gegenereerd. Over het algemeen hebben zij het verlies binnen de bestemmingsreserve of algemene reserve kunnen opvangen. Wel zien wij dat de bodem van de gemeentelijke reserves in beeld komt en dat het negatief saldo per inwoner oploopt (bron: Financieel Toezicht Gelderland <http://ftgelderland.databank.nl/>).

Vanuit de crisisaanpak hebben uw Staten ons college verzocht om met een robuuste investeringsimpuls te komen bij de begroting van 2014. In de uitwerking daarvan hebben wij in de Beleidskeuzenotitie Midterm review - met hoofdlijnen Investeringsimpuls (PS2013-709) aangegeven te willen bezien hoe wij deze problematiek kunnen aanpakken. Naast het investeringsspoor willen we in dit tweede spoor de regionale economie meer indirect stimuleren door te kijken naar de positie van gemeenten. Specifiek richten ons hierbij op de effecten van de afschrijvingen op de gemeentelijke grondposities. Deze vormen voor gemeenten een belemmering om zich voldoende te kunnen concentreren op de belangrijke uitdagingen van deze tijd.

Uit een consultatie van enkele gemeenten en de bestuurlijke signalen die richting ons zijn afgegeven, is gebleken dat de gemeenten ook behoefte hebben om de last uit de grondexploitaties te kunnen verminderen. Dit is hun eigen verantwoordelijk. De behoefte kan per gemeente verschillen al naar gelang gemeenten al veel hebben afgeboekt of niet, maar er zijn ook overeenkomsten. Wij bezien de positie van gemeenten vanuit een provinciaal belang en onderscheiden hierbij de volgende punten:

1. De lijn van investeringen.
2. De toepassing van de beleidslijn voor de verslechterde financiële positie van gemeenten. Of de tijdelijke overname van gemeentelijke gronden ook tot de mogelijkheden behoort, hebben wij thans in onderzoek. Bij de Voorjaarsnota van 2014 willen wij daar een standpunt over innemen. Wij stellen u een kader voor dit ontwikkeltraject voor en schetsen u de stand van zaken van het onderzoek daaromtrent.

Ad 1. Investeringslijn

Sommige gemeenten geven aan dat zij bij investeringen in het ruimtelijk domein een 'zetje' nodig hebben door plannen van middelen te voorzien. Wij geven met de investeringen uit het Coalitieakkoord en de Uitvoeringsagenda en nu aanvullend met de robuuste investeringsimpuls hier invulling aan, bijvoorbeeld via het Impulsplan Wonen en de Sleutelprojecten (zie verder de uitwerking van spoor I).

Ad 2. Toepassing van de beleidslijn

Voor de verslechterde financiële positie van gemeente heeft u een beleidslijn vastgesteld (PS2012-878). Hier komen alleen gemeenten voor in aanmerking die onder preventief toezicht staan, en blijkens een begrotingsscan hun inkomsten hebben gemaximaliseerd en uitgaven geminimaliseerd. Bij de toepassing van de beleidslijn is gebleken dat de reguliere provinciale programma's dit onvoldoende kunnen invullen. Er kunnen geen middelen vrijgemaakt worden zonder dat dit ten koste gaat van aangegane verplichtingen.

Voor de toepassing van de beleidslijn vragen wij u daarom eenmalig € 25 mln. in het kader van de robuuste investeringsimpuls te reserveren.

Ten behoeve van de daadwerkelijke besteding daarvan zult u separate voorstellen ontvangen. Wij verwachten daarmee tot en met 2015 over voldoende middelen te beschikken voor gemeenten die het betreft of mogelijkwijjs gaat betreffen.

Kader ontwikkeltraject en onderzoek naar de tijdelijke overname van gemeentelijke gronden

Verschillende locaties zullen niet meer tot ontwikkeling komen of passen niet meer bij de vraag. Voor de tijdelijke overname van gemeentelijke gronden hebben wij onder meer een erfpachtvariant in onderzoek. Gemeenten die bouwgrond in hun bezit hebben waaraan geen behoefte meer is, zouden deze in de erfpachtvariant aan ons kunnen verkopen. Wij hebben in onderzoek of de provincie deze gronden vervolgens kan overnemen en in erfpacht kan uitgeven aan de betreffende gemeente voor een periode van tien jaar. Het idee is dat in tien jaar vervolgens de afboeking wordt gerealiseerd van boekwaarde naar restwaarde (veelal agrarische waarde). De aflossing en rente worden in deze variant in de canon van de erfpacht verdisconteerd die de gemeente aan de provincie zou moeten betalen. Na deze tien jaar kan het eigendom in deze erfpachtvariant weer teruggaan van provincie naar gemeente.

In de uitwerking overleggen we met de provincie Overijssel. Overijssel verkent de overname van gemeentelijke gronden naar aanleiding van een motie in Provinciale Staten van Overijssel. Hoewel er verschillende adviezen zijn ingewonnen op juridisch, fiscaal en financieel vlak en er overleg is gevoerd met het ministerie van Binnenlandse Zaken, leven er nog tal van uitwerkingsvragen, bijvoorbeeld in relatie tot het Besluit Begroting en Verantwoording, ook ten aanzien van bovenstaande variant. Hierdoor is het nu niet mogelijk een standpunt in te nemen. Wij komen hier bij de Voorjaarsnota van 2014 op terug.

Indien de tijdelijke overname van gemeentelijke gronden mogelijk is, willen wij bezien of de inzet hiervan bij het Actieplan leegstand en overcapaciteit, zoals die in de Ontwerp-Omgevingsvisie is aangekondigd, tot de mogelijkheden behoort. Een harde koppeling aan de programmering wordt echter thans niet voorzien (dat wil zeggen gemeenten te verplichten de programmering bij te stellen als voorwaarde voor de betreffende grondovername).

Of de erfpachtvariant ook werkt, valt nog niet met zekerheid te zeggen. We betrekken ook gemeenten in de uitwerking. Dat betekent dat wij wellicht komen met aanpassingen dan wel varianten (algemene regeling, regionale aanpak of een arrangement per gemeente) of alternatieven ontwikkelen. Omdat de uitkomst van dit ontwikkeltraject onzeker is, vragen wij u een kader vast te stellen waaraan de uitwerking in ieder geval moet voldoen. Dit kader biedt houvast om verschillende uitkomsten en eventuele varianten te kunnen toetsen aan de uitgangspunten van de provincie.

Kader ontwikkeltraject

Wij stellen voor dat de uitkomst van het ontwikkeltraject moet voldoen aan het volgende kader:

- a) Uniformiteit: de uitkomst is voor alle gemeenten en op een gelijke wijze toepasbaar.
- b) Budgetneutraal voor de provincie: wij ondervinden er geen financieel nadeel van.
- c) De provincie neemt de verantwoordelijkheid van gemeenten niet over.

Met dit kader kunnen wij oplossingen zoeken die het risico inperken en gemeenten duidelijkheid bieden. Duidelijk is dat wij geen gemeentelijke verantwoordelijkheid gaan overnemen. Enkel het compenseren van gemeentelijke afboekingen is bijvoorbeeld niet aan de orde. De oplossing moet bijdragen aan de realisatie van provinciale doelen. Ook is de oplossing budgetneutraal behoudens wellicht enkele initiële kosten. Indien de oplossing een vergelijkbaar rendement heeft als het rendement op ons vermogen ondervinden wij er geen financieel nadeel van. De ruimte voor oplossingen is beperkt zoals ook blijkt uit de beantwoording van Tweede Kamervragen door de minister van Binnenlandse Zaken. Daarin wordt beschreven hoe gemeenten verliezen op grond binnen de gemeentelijke begroting direct dienen af te boeken binnen de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (TK, 5 juni 2013, kenmerk: 2013-000331763).

8. Spoor 3, vergroten uitvoeringssnelheid/doorontwikkelen bestuursstijl

Al jaren zoeken wij naar middelen om de uitvoerings- en bestedingssnelheid te vergroten, maar ook zien wij dat het een hardnekkig probleem blijft. Vorig jaar hebben wij de methode van dynamisch programmeren geïntroduceerd. Wij bezien momenteel of wij deze methode voor meer programma's kunnen gaan toepassen. Wij hebben de Najaarsnota geïntroduceerd, waarmee wij de vinger beter aan de pols kunnen houden en uw Staten meer mogelijkheden geven om tussentijds te sturen.

In onze rol proberen wij ook te veranderen. Wij leggen meer nadruk op procesregie, op het subsidiëren van programma's in plaats van projecten (bijv. programma stad en regio), op het werken met tenders in plaats van beleidsregels (bijv. programma sociaal), op proeftuinen (bijv. innovatiebeleid) en crowd innovation ("mooi bedacht" in het programma economie).

Veel uitvoering start nog steeds met de aanvraag voor een subsidie; ook bij deze investeringsimpuls. Daarom willen wij subsidies versneld en vereenvoudigd verstrekken volgens het model 'bol.com'.

Bonus

In opdrachten en subsidiebeschikkingen, die voortvloeien uit deze impuls, willen wij waar mogelijk proberen een bonus bij versnelde realisatie op te nemen. Het systeem van bonussen wordt in de grond-, weg- en waterbouw al veel toegepast. Bij subsidierelaties zou de beloning er dan uit bestaan dat wij in de eindafrekening een wat groter aandeel van de financiering voor onze rekening nemen, in geval de realisatie veel sneller is dan de in de beschikking opgenomen termijndatum.

Doorontwikkelen bestuursstijl

Afgelopen zomer heeft de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling een advies uitgebracht aan de regering en de Staten-Generaal over het creëren van meer ruimte voor maatschappelijk initiatief. De essentie van dit advies is de aanbeveling de zorgplicht van de (Rijks-)overheid meer te bezien in een transitie van "zorgen voor" naar "zorgen dat". Dit vraagt om loslaten én om een andere invulling van onze rol.

Wij zien mogelijkheden om dit nader te verkennen en hiermee een vervolgstap te zetten na uw discussie in de commissie AFW, 11 september 2013, over ons voornemen tot doorontwikkeling van onze bestuursstijl.

In dit kader merken wij het volgende op. Ook wij zien de trend dat steeds meer lokale, informele groepen en bewegingen zelf het initiatief nemen om publiekachtige diensten te verlenen. Hierdoor ontstaan nieuwe initiatieven in de zorg (bijv. kinderopvang, mantelzorg), in de economie (nieuwe businessmodellen), in energievoorziening (lokale energie), in de financiële sector (crowdfunding), etc. Deze trend is wellicht gekoppeld aan het huidige tijdbeeld. Wetenschappers, onderzoekers en actieve burgers benoemen deze tijd als een periode van transitie. Een tijd waarin burgers, overheid en maatschappelijke organisaties op zoek zijn naar nieuwe arrangementen. In concrete bottom-up initiatieven raken de domeinen economie, sociologie en ecologie steeds meer met elkaar verbonden. Ook in onze provincie: boeren willen omschakelen naar een duurzame landbouw, in de voedingssector probeert men ketens te sluiten, de culturele sector werkt aan cultureel ondernemerschap, wij werken samen aan energietransitie, er ontstaan nieuwe businessmodellen, 'local for local' is populair, steeds vaker geven burgers aan dat ze ideeën hebben over de herbestemming van leegstaande gebouwen of gebieden, gemeenten en burgers experimenteren met nieuwe zorgarrangementen of stadslandbouw.

Vraag is nu, wat deze trend kan betekenen voor ons, en specifiek wat dit kan betekenen om realisatie van doelen uit de Uitvoeringsagenda en de investeringsimpuls te versnellen. Hiertoe zullen wij de komende maanden de ontwikkelingen goed volgen en bezien of wij deze kunnen benutten bij onze beleidsdoelen. Uw Staten hebben in de commissie gewaarschuwd (11 september jl.), dat zulke initiatieven wel gericht moeten worden. Dat betekent dat wij een traject zien, dat gekenmerkt door verkennen, proberen en doen. Wij benutten 2014 om nader invulling te kunnen geven aan de genoemde trends. Deze verkenningsfase willen wij graag met betrokkenheid van uw Staten vormgeven. Vervolgens proberen wij dit inzicht te vertalen naar de noodzaak en mogelijkheden om tot politiek-bestuurlijke vernieuwing in Gelderland te komen.

9. Financiële kaders voor de investeringsimpuls

Voor de impulsvoorstellen hebben wij ons gebaseerd op de hierna volgende financiële kaders.

9.1 Eenmalige inzet stamkapitaal ter dekking van robuuste investeringsimpuls

In het kader van de strategische discussie over de verkoop van de Nuonaandelen is het beleidsmatige uitgangspunt bevestigd dat de provincie het vermogen (hetzij in aandelen, hetzij in liquide middelen) nominaal in stand wenst te houden en de revenuen uit het vermogen (het zgn. stamkapitaal) via de Meerjarige Investeringsreserve Gelderland (MIG) wil inzetten voor structuurversterkende investeringen in Gelderland. Op deze wijze kunnen namelijk ook toekomstige generaties financieel profiteren van de jaarlijkse revenuen uit het vermogen; een vermogen dat over een periode van vele decennia is opgebouwd.

In de vorige bestuursperiode is in 2009 besloten om de strategische premie, gesteld op € 0,5 miljard, tot inzet te brengen. Een bedrag van € 0,15 miljard is toen ingezet ter dekking van een korte termijn investeringsagenda (recessieplan). Het resterende bedrag van € 0,35 miljard is in deze bestuursperiode gebruikt ter dekking van de ambities uit het coalitieakkoord Uitdagend Gelderland.

Met de dekking van de voorliggende robuuste investeringsimpuls leggen wij u opnieuw, in een tijd van economische crisis en recessie, een pakket voorstellen voor waarbij de dekking plaatsvindt uit het stamkapitaal. Een beperkte aanwending van stamkapitaal ter dekking van investeringen, die mede beogen de economische gevolgen van de recessie te verzachten, achten wij financieel verantwoord. Motie 23 noemt die mogelijkheid ook expliciet.

Deze aanwending van stamkapitaal kwalificeren wij als een eenmalige uitzondering op de beleidslijn die in het coalitieakkoord is neergelegd. Hierbij past de kanttekening dat in het coalitieakkoord een opening is neergelegd voor een eventuele tweede tranche revolverende middelen ten laste van het stamkapitaal bij gebleken succes van de eerste tranche. Ook deze eerste tranche van € 90 miljoen is gedekt uit het stamkapitaal.

9.2 Financiële dekking

De totale omvang van de robuuste investeringsimpuls, die wij aan uw Staten voorleggen, bedraagt € 250 miljoen. Ten aanzien van de dekking van dit bedrag stellen wij u voor om de reserve Stamkapitaal aan te wenden. Aanwending van deze reserve leidt tot een afname van het verwachte rendement uit het vermogensbeheer. Het rendement wordt toegevoegd aan de Meerjarige Investeringsreserve Gelderland (MIG) en deze toevoeging zal - uitgaande van een beleggingsrendement van 2% - uiteindelijk afnemen met € 5 miljoen per jaar.

In de actualisering van de MIG, die onderdeel uitmaakt van de begrotingsstukken 2014, is met voornoemde rendementsdaling rekening gehouden, waarbij er vooralsnog rekenkundig van is uitgegaan dat de inzet van € 250 miljoen gelijkelijk is verdeeld over de jaren 2014 en 2015.

9.3 Beheersing van het EMU-saldo

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen zijn in het in 2011 gesloten bestuursakkoord overeengekomen dat beheersing van het EMU saldo een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Met genoemd bestuursakkoord is door uw Staten ingestemd in de vergadering van 23 mei 2011 (PS2011-328). Beheersing van het EMU saldo komt er op neer dat de kasuitgaven van voornoemde overheden in enig jaar niet meer mogen bedragen dan de kasinkomsten, met dien verstande dat er per saldo sprake mag zijn van een hogere kasuitgave ter grootte van 3% van het Bruto binnenlands product. Door deze werkwijze kan de inzet van gespaarde gelden (reserves) op enig moment onder druk komen te staan.

Het wetsontwerp HOF (wet Houdbare Overheidsfinanciën) regelt in essentie hetzelfde als is overeengekomen in het bestuursakkoord, naar gaat op sommige punten nog verder (o.m. opname van een sanctiebepaling bij overtreding van de norm die geldt voor decentrale overheden). In het wetsontwerp wordt gewerkt met een zgn. macronorm voor de decentrale overheden. Deze macronorm bedraagt voor de decentrale overheden tezamen 0,5% het Bruto binnenlands product (Bbp). De provincies hebben momenteel 0,07% Bbp aan EMU ruimte. De sanctiebepaling vertaalt zich voor een provincie in een korting op de uitkering uit het Provinciefonds. Het kabinet heeft richting decentrale overheden toegezegd dat de sanctiebepaling deze kabinetsperiode niet zal worden toegepast. Begin juli heeft de Tweede Kamer met het HOF wetsontwerp ingestemd en het wetsvoorstel ligt thans ter behandeling voor bij de Eerste Kamer. De minister van Financiën heeft bij de behandeling van het wetsontwerp HOF in de Tweede Kamer gezegd dat hij voor beheersing van het EMU-saldo geen problemen voorziet, indien alle overheden normaal blijven acteren. De minister constateerde voorts dat de werkelijke uitgaven van de decentrale overheden in de afgelopen jaren niet conflicteerden met het aandeel van 0,5% Bbp.

De uitgaven die wij in de komende twee jaar voorzien in het kader van deze robuuste investeringsimpuls zijn EMU-belastend en worden gedekt uit reserves. Dat geldt ook voor de uitgaven die voorzien zijn in het Coalitieakkoord. Daarmee kan een situatie ontstaan dat wij meer gaan uitgeven dan dat er binnenkomt. Dat betekent, dat niet op voorhand valt uit te sluiten dat er in de toekomst temporisering van uitgaven moet gaan plaatsvinden, vanwege het afgegeven commitment ten aanzien van gezamenlijke verantwoordelijkheid. Anderzijds is van belang dat minister Dijsselbloem meermaals heeft aangegeven dat de Wet HOF geen obstakel mag zijn voor investeringen van decentrale overheden. Mocht een dergelijke situatie zich aandienen, dan zullen wij dit met uw Staten bespreken en zullen wij met concrete voorstellen komen.

9.4 Voortgang, flexibiliteit en bevoegdheden

De voortgang van de robuuste investeringsimpuls is - gezien uw motie - voor zowel uw Staten als ons college een belangrijk aandachtspunt. Wat betreft de reguliere Uitvoeringsagenda 2011 e.v. zien wij dat alle beschikbare coalitieakkoordmiddelen nagenoeg zijn verplicht, ten behoeve van subsidieverplichtingen of opdrachten. De daadwerkelijke realisatie van deze verplichtingen volgt in de komende jaren.

Wat betreft de voortgangsbewaking van de robuuste investeringsimpuls dient deze van een andere aard te zijn. De impuls is bedoeld als een tijdelijke stimulans voor de economie en de realisatie dient daarom in een beperkte termijn te worden behaald. Wij willen de projecten kunnen zien, kunnen 'filmen'. In financiële termen wil dat zeggen dat de middelen dan ook snel besteed moeten zijn. Het besteden van extra provinciale middelen is bedoeld tegen de trend van de teruglopende consumptieve bestedingen, waardoor de markt toch kan werken en daarmee de economie een impuls krijgt.

Om voldoende voortgang in de besteding van de investeringsimpuls te kunnen behouden is enige flexibiliteit nodig. Als een project na een zekere periode onverhoopt niet - danwel tegen lagere kosten - van de grond blijkt te komen, willen wij de vrijvallende middelen zo spoedig mogelijk kunnen inzetten voor een ander project binnen deze investeringsimpuls. Wij stellen u daarom voor de voortgang te monitoren - en waar nodig bij te sturen - op basis van een nieuwe 'paragraaf' in de documenten van de financiële beleidscyclus. Paragrafen beschrijven bepaalde thema's die in alle programma's kunnen spelen; ze steken als het ware als 'breinaalden' door de Statenprogramma's heen. Weerstandsvermogen is bijvoorbeeld een verplichte paragraaf in de begroting en jaarrekening. Uit eigen beweging hebben wij ook een paragraaf EMU-saldo op in de verschillende documenten van de financiële beleidscyclus.

Bij een eventuele bijstelling van de robuuste investeringsimpuls zou het wenselijk kunnen zijn, dat middelen tussen diverse Statenprogramma's worden geschoven. Uiteraard leggen wij u in de diverse documenten van de financiële beleidscyclus de wijzigingen voor, en in het vertrouwen dat u deze accordeert zullen wij - waar wenselijk en mogelijk - de intensivering al hebben vormgegeven. Dit steeds vanuit de overtuiging dat Gelderland in deze crisistijd het meeste belang heeft bij voortgang van de bestedingen.

In de diverse documenten van de financiële beleidscyclus zullen wij u ook op de hoogte houden van de voortgang van de robuuste investeringsimpuls.

9.5 Voorstel tot één reserve Robuuste Investeringsimpuls

Ten behoeve van de gewenste flexibiliteit in de uitvoering en monitoring van de voortgang, stellen wij uw Staten voor een tijdelijke separate reserve op te richten: de reserve Robuuste investeringsimpuls.

In verband met de tijdelijkheid van de investeringsimpuls en gelet op de lessen van de Rekenkamer willen wij de transparantie over en de stuurbaarheid van de bestedingen vergroten. Wij stellen daarom voor de dekkingsmiddelen van deze impuls onder te brengen in één tijdelijke reserve, de reserve Robuuste Investeringsimpuls. Op die manier blijft het door u beschikbaar gestelde bedrag als geheel in beeld en kan eventuele vrijval in het ene project benut worden door een ander project, uiteraard via besluitvorming door uw Staten.

Wij stellen uw Staten voor deze reserve op te richten bij begroting 2014 en op te heffen per 31-12-2016. Deze latere datum heeft te maken met de afrekening van subsidies. Als het werk daadwerkelijk in 2015 gereed is, is er een kans dat de eindafrekening over de jaargrens heenschiet.

Een eventueel saldo in de reserve Robuuste Investeringsagenda per 31-12-2016 kan dan weer worden toegevoegd aan de reserve Stamkapitaal.

In de begrotingen en jaarrekeningen van de provincie nemen wij voor reserves een standaard sjabloon met informatie op. Hetzelfde sjabloon hanteren wij thans bij de voorgestelde oprichting van de reserve 'Robuuste investeringsimpuls'. Daarvoor geldt onderstaande informatie.

	Reserve Robuuste investeringsimpuls
Statenprogramma	N.v.t.
Soort	Bestemmingsreserve
Instellingsdatum	13 november 2013
PS-nummer	<i>Nog onbekend</i>
Doel	Vanuit de reserve worden de lasten van de Robuuste investeringsimpuls gedekt. Het doel van de reserve is om de nog niet bestede middelen – op een inzichtelijke wijze - beschikbaar te houden voor de robuuste investeringsimpuls.
Nut en noodzaak	Voor o.a. de monitoring van de robuuste investeringsimpuls is het noodzakelijk om een separate reserve op te richten.
Functie	Spaarfunctie
Voeding	De reserve wordt bij begroting 2014 éénmalig gevoed vanuit de reserve Stamkapitaal
Rente-/inflatiecorrectie	In de Kadernota Reserves en Voorziening 2013 (PS2013-509) is bepaald dat aan de reserves geen bespaarde rente of inflatiecorrectie wordt toegevoegd.
Plafond	€ 250 mln voor de investeringsprojecten. € 10 mln voor mens en middelen.
Maximale duur	De reserve is ingesteld voor de periode begroting 2014 – t/m 2016

9.6 Risico's

Graag willen wij enkele mogelijke risico's met u delen. Voor deze investeringsimpuls beschrijven wij hierna enkele risico's van algemene aard.

Het risico bestaat dat de geplande investeringsprojecten niet of niet tijdig van de grond komen. In de selectie is een zo goed mogelijke afweging gemaakt over de mate van uitvoerbaarheid en zijn bij onze partners daar waar nodig aanvullende garanties gevraagd. Wij hebben vooral gezocht naar krachtige uitvoeringpartners en er is gekozen om zoveel mogelijk bestaande regelingen te benutten in plaats van nieuwe te bedenken. Soms moeten wij provinciale regelingen aanpassen, hetgeen wij deels al in het ontwerpbesluit inzichtelijk hebben gemaakt.

In de beschikkingen en opdrachten zullen wij waar mogelijk en toepasbaar een bonus/malus systeem voor tijdige realisatie inbouwen. Bij sommige subsidies bestaat het risico van ongeoorloofde staatssteun. Dat willen wij voorkomen. Waar nodig winnen wij juridisch advies in om ongeoorloofde staatssteun te vermijden. Soms zullen wij het voorkómen van ongeoorloofde staatssteun opnemen als voorwaarde bij een subsidiebeschikking, waar een risico wordt vermoed.

Bij sommige projecten kunnen belanghebbenden gedurende het traject bezwaar en beroep aantekenen.

10. Dictum

Wij geven uw Staten in overweging te besluiten volgens bijgevoegd ontwerpbesluit.

Aanhangsel 1: Fiches sleutelprojecten, bedoeld als aanvulling op het programma Stad en Regio 2012-2015/2017

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Nijmegen Sleutelproject Waalfront, Omgeving Handelskade			
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten	
<p>De transformatie van 33 hectare bedrijventerrein langs de zuidelijke Waaloever, ter hoogte van het stadscentrum van Nijmegen, tot een nieuwe woonlocatie 'Waalfront' dat tegemoet komt aan de kwalitatieve en kwantitatieve vraag die er is op de woningmarkt met een gedifferentieerd woningaanbod met diverse functionaliteiten (zie woningmarkt verkenning Nijmegen 2010-2020).</p> <p>Het Waalfront is een vernieuwd stuk stad dat een uiterst belangrijke en verbindende schakel vormt in de complexe gebiedsopgave 'Nijmegen omarmt de Waal', waarmee het centrum van Nijmegen ingrijpend zal veranderen.</p>	<p>Opstallen en infrastructurele maatregelen: Concrete impuls voor 3 deelprojecten in de omgeving van de Handelskade.</p> <p>Parkeervoorziening Hezelpoort:</p> <p>2013: start met de sanering van de ter plaatsen aanwezige bodemvervuiling 2014: start bouw parkeervoorziening, oplevering 1^e fase 2015: oplevering 2^e fase gekoppeld aan eerste woningen / commerciële ruimtes Handelskade</p> <p>Havenplein:</p> <p>2014: vaststellen VO, maken bestek en aanbesteden 2015: Uitvoering</p> <p>Waterkering (laatste fase):</p> <p><i>Reeds uitgevoerd</i> <i>2012-2013 Na sloop restant Gelderland is aangevangen met het vernieuwen van de waterkering, waaronder slaan vandamwanden</i></p> <p>2013-2014 Start bouw van een parkeerkelder die constructief onderdeel uitmaakt van de waterkering (. In een eerdere fase zijn al een nieuwe lage en een hoge kade realiseerd.)</p>	<p>Met de uitvoering van de deelprojecten krijgt de Handelskade een beslissende zet tot uitvoering. Daarmee wordt bijgedragen aan de totstandkoming van de beoogde effecten van het Waalfront zoals benoemd in het stadscontract:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het verleggen van het stadscentrum naar de west-zijde (Koers West) . Optimaliseren ruimtegebruik door herstructurering en concentratie van verstedelijking (meetbaar via in hergebruik genomen m2). Consolideren c.q. verstevigen draagvlak (centrum)voorzieningen (meetbaar door toename huishoudens). Verbeteren verkeerssituatie: <p>a) In de zin van bereikbaarheid nieuwe /bestaande werklocaties (monitor vestigingsklimaat); b) In de zin van minder hinder van woongebied stadsdeel Oud-West en Nieuw West (wijkmonitor).</p> <ul style="list-style-type: none"> Accommoderen van nieuwe werkgelegenheid (zichtbaar te maken via kengetallen); structurele werkgelegenheid: geraamd op ca 7 nieuwe banen; extra Leerwerkplaatsen in kader van aanbestedingsbeleid tijdelijke werkgelegenheid: uitgaande van kengetallen Indirect: De bouwomzet in Handelskade is: 440 manjaren aan tijdelijke werkgelegenheid. 	
Toelichting	Middeleninzet		
<p>Handelskade als motor Met de start van de Handelskade wordt de ambitie van het Waalfront neergezet waarop andere deelplannen kunnen voortborduren. De Handelskade wordt daarmee een cruciaal bouwproject in het sleutelproject Waalfront. Daarnaast ontstaat weer cashflow voor OBW en de gemeente om vervolgstappen in het Waalfront te kunnen zetten (bv verwerving laatste bedrijven). Inzet is dat eind 2013 Bouwfonds de Projectrealisatie Overeenkomst (PROK) zal ondertekenen en daarmee de grond zal afnemen. Eerste betaling staat genoteerd voor 1 december 2013.</p> <p>Via het spoor investeringsimpuls wordt voorgesteld deelprojecten in en aan de Handelskade aanvullend te subsidiëren voor onderdelen waarvoor de gemeente financieel verantwoordelijk is. Daarmee wordt ingespeeld op een situatie die is ontstaan na het afsluiten van het stadscontract in 2012 en die de gemeente ruimte en mogelijkheden biedt die nodig is om tot een finale overeenkomst met de marktpartij te komen teneinde de definitieve start bouw van de handelskade in 2013 te kunnen bewerkstelligen.</p> <p>1. Parkeervoorziening Hezelpoort Realiseren van 562 parkeerplaatsen op maaiveld en + 1 niveau. Gefaseerde aanpak:</p>	Provincie: (2012-2015)	Gemeente: (2012-2015)	Derden: (2012-2015)
	€ 1.900.000	€ 2.845.000	€ 2.095.000

<p>Fase 1: 382 plaatsen tbv binnenstadondernemers. Deze fase wordt zonder meer gerealiseerd.</p> <p>Fase 2: modulaire parkeervoorziening 180 st. Door middel van deze parkeervoorziening wordt o.a. het bezoekersparkeren en de parkeerplaatsen voor de medewerkers van de commerciële voorzieningen van de Handelskade ingevuld. Voorziening is eigendom gemeente en wordt geëxploiteerd door het gemeentelijk parkeerbedrijf.</p> <p>2. Inrichting van het Havenplein: Kwalitatief hoogwaardige herinrichting van het openbare gebied dat in eigendom van de gemeente is. De herinrichting volgt fasegewijs na de realisatie van de opstallen tw de parkeervoorziening Hezelpoort en extra onderdoorgang Hezelpoort. Met het Havenplein wordt de ontsluiting van de Handelskade gerealiseerd en gereguleerd met de verkeersstromen aan de westzijde van de binnenstad (verkeerspunt Hezelpoort;) Naast de bovengrondse infrastructuur speelt hier ook het verleggen van de ondergrondse infrastructuur een belangrijke rol.</p> <p>3. Waterkering Handelskade: Handelskade ligt buitendijks. De (primaire) waterkering wordt verlegd/vervangen. Het voormalige kantoorgebouw van de Gelderlander maakte onderdeel uit van de waterkering en ook de toekomstige bebouwing op de Handelskade zal onderdeel gaan uitmaken van de waterkering. Bij planvorming werd ervan uitgegaan dat de oude waterkering onder dezelfde condities kon worden vervangen. Echter bij de uitwerking werden hogere eisen gesteld waardoor het aanbrengen van (lange) damwanden noodzakelijk werd.</p>			
--	--	--	--

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Waalkade Nijmegen fase 1									
Doel(en)	Beoogde resultaten	Beoogde maatschappelijke effecten							
<p>Stimulering van het toeristisch bezoek aan de Waalkade en versterking van de relatie tussen Waalkade met binnenstad en de Waal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling Lindeberghaven ten behoeve van historische schepen; - Investing in de openbare ruimte rond de Waalkade conform menukaart bij het masterplan Waalkade, afhankelijk besluitvorming door de raad. Dit zijn o.a. oprit Splashbus, groenverbinding Waalkade-'t Meertje en aanpassing evenemententerrein. 	<ul style="list-style-type: none"> - Toename toeristen en recreanten aan de Waalkade, niet alleen bij mooi weer. - Toename bedrijvigheid en bestedingen in Horeca. - Toename structurele werkgelegenheid (geschat op 18 arbeidsjaren) - Stimuleren duurzaam toerisme in de regio. 							
Toelichting		Middeleninzet							
<p>De Waalkade maakt onderdeel uit van <i>Nijmegen omarmt de Waal</i>; een omvangrijk programma waarmee de gemeente Nijmegen inzet om met vijf majeure projecten de Waal onderdeel van de stad te maken. Daarmee heeft het een relatie met o.a. Waalfront, Dijkteruglegging Lent, Oosterhoutse waarden, nieuwe stadsbrug en centrum Waalsprong. Het westelijk deel van de Waalkade is al versterkt en geschikt gemaakt voor de aanleg van cruiseschepen. Voor het oostelijk deel is samen met ondernemers en andere belanghebbenden in een interactief proces een masterplan opgesteld met een menukaart om fasegewijs uit te voeren, afhankelijk van besluitvorming over middelen en verdere subsidiemogelijkheden. Het totale project is geraamd op €6,8 mln.</p> <p>Voor de 1^e fase heeft de gemeente middelen gereserveerd in de perspectievennota 2014 en is er een voorbereidingskrediet beschikbaar. In elk geval is de realisatie van de Lindeberghaven in beeld; d.w.z. aanpassingen haven t.b.v. historische schepen. Daarnaast moet de raad nog besluiten over de onderdelen uit de menukaart, daar waar er financieringskansen ontstaan. Dit zijn o.a.: oprit Splashbus, aanpassingen evenemententerrein, lift trappen Veerpoort t.b.v. minder validen, groenverbinding Waalkade – 't Meertje en aanpassing Voerweg. Deze projecten zijn uitvoerbaar, maar missen nog financiële dekking.</p>		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%;">Provincie: (2012-2015)</th> <th style="width: 33%;">Gemeente: (2012-2015)</th> <th style="width: 33%;">Derden: (2012-2015)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: right;">€ 1.200.000</td> <td style="text-align: right;">€ 1.200.000</td> <td style="text-align: right;">€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	Provincie: (2012-2015)	Gemeente: (2012-2015)	Derden: (2012-2015)	€ 1.200.000	€ 1.200.000	€ 0	
Provincie: (2012-2015)	Gemeente: (2012-2015)	Derden: (2012-2015)							
€ 1.200.000	€ 1.200.000	€ 0							

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Sleutelproject Rijnboog Arnhem, Bartok en Paradijs				
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten		
<p>Kleinschalige en gefaseerde realisatie van Masterplan (Bartok, Paradijs) met als doel:</p> <p>Versterking van de binnenstad als voorziening van de regio</p> <p>Vergroten aantrekkelijkheid zuidelijk deel binnenstad voor wonen en werken</p> <p>Versterken verbinding van Arnhem centraal, oude binnenstad en de Rijnkade</p>	<p>Aanleg openbare ruimte Paradijs (2014/2015)</p> <p>Aanleg openbare ruimte Bartok (2014/2015)</p> <ul style="list-style-type: none"> - als verlengstuk van openbare langzaamverkeers-route Station-Rozet-Bestuurkwartier - inclusief handhaven van de busroute via Kleine Oord <p>De planning openbare ruimte is gebaseerd op de uitgangspunten van de planning gebiedsontwikkeling van respectievelijk Bartok en Paradijs.</p>	<p>positieve effecten voor de gebiedsontwikkeling in het centrum van Arnhem (Rijnboog)</p> <p>Grotere waardering van de binnenstad door ondernemers, bewoners en bezoekers</p> <p>versterken van de vitaliteit en bereikbaarheid van het centrum in het bijzonder voor bus, fietsers en voetgangers. Stimuleren van de detailhandel (supermarkt) en bieden van mogelijkheden voor woningzoekenden.</p> <p>Beide project en leveren directe werkgelegenheid op in de wegenbouwsector en indirect in de bouw (mogelijk maken bouw door ontwikkelaar): Bartok 82 manjaren, Paradijs 144 manjaren.</p>		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>In 2013 is Rozet gereed gekomen en de openbare ruimte rondom het gebouw heringericht. Het laatste deel hiervan vindt nog plaats voor 1 december 2013 (Nieuwe Oeverstraat. Aan het Bartokplein en de route van AC naar het bestuurskwartier is de herontwikkeling van Bartok de volgende stap die de gemeente wil zetten. Bartok maakt onderdeel uit van het sleutelproject Rijnboog. Het is een herontwikkelingsopgave die eruit bestaat dat twee verouderde kantoorpanden worden gesloopt en er ca 50 appartementen en 1200m2 detailhandel wordt ontwikkeld. Bovendien wordt de openbare ruimte heringericht, waarmee weer een deel van de route AC naar bestuurskwartier wordt gerealiseerd.</p> <p>Paradijs maakt onderdeel uit van het sleutelproject Rijnboog. De herontwikkeling van Paradijs heeft als doel het creëren van een binnenstedelijk luw woongebied in hartje centrum. Er worden 31 stadswoningen, 24 huurbeleggerwoningen en ca 1.000m2 vervangende detailhandel gerealiseerd. Er is overeenstemming met de marktpartij over het stedenbouwkundig plan. Zowel gemeente als marktpartij hebben de grond op basis van het plan extern laten taxeren. Echter door de huidige crisis staat de woningmarkt onder druk. Gemeente wil graag doorgaan met deze herontwikkeling mede doordat het een gezichtsbepalend element in de stad is (tussen Markt en Eusebiustoren).</p>		<p>Provincie: (2012-2015)</p> <p>€ 1.800.000</p>	<p>Gemeente: (2012-2015)</p> <p>€ 13.400.000</p>	<p>Derden: (2012-2015)</p>

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Harderwijk Sleutelproject Waterfront, Burg. De Meesterstraat		
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten
<p>Mogelijkheid creëren om aanleg van een definitieve parkeervoorziening uit te stellen (het overloop terrein) naar in ieder geval 2020.</p> <p>Mogelijkheid bieden om bezoekers van het Dolfinarium en Harderwijk in deze tussenperiode op optimale afstand van centrumvoorzieningen en bezienswaardigheden te laten parke-</p>	<p>Herinrichting van de Burgemeester de Meesterstraat om tijdelijke functies in fase 3 tot 2020 (waaronder de grootschalige parkeervoorzieningen voor het Dolfinarium) in goede banen te leiden.</p> <p>Planning: De uitvoering van het werk is zinvol vanaf het moment dat de bodemsanering van Fase 3 is afgerond. Dit is conform de planning in het najaar van 2014. Voltooing 2015.</p>	<p>Hiermee wordt de economie van Harderwijk gestimuleerd. De doorbloeding van binnenstad en het Boulevard-gebied wordt optimaal gefaciliteerd.</p> <p><i>werkgelegenheid</i> Direct werkgelegenheidseffect daadwerkelijke reconstructie: 16 manjaar; indirect effect door verbeterde bereikbaarheid binnenstad: 2% minder leegstand ca 100 arbeidsplaatsen.</p> <p>Door uitgestelde betalingen aan de</p>

ren in fase 3 gebied zonder overmatige investeringen.		aanleg van de definitieve parkeer-voorzieningen (overloopterrein) wordt een (klein) deel van de gemeentelijke afschrijvingen op de tegenvallende grondexploitatie van Waterfront Fase 3 gecompenseerd.		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>Fase 3 van het Waterfront Harderwijk wordt voorlopig nog niet gerealiseerd als gevolg van veranderd tempo op de woningmarkt. Het plangebied komt echter wel braak te liggen als gevolg van de bodemsanering die wel reeds gaat plaatsvinden. Daarom wordt voorgesteld een voorziening te treffen om het visuele effect van de braakliggende gronden te voorkomen. Ook wordt een deel van het gebied ingericht voor tijdelijke functies.</p> <p>Voor het herinrichten van de Burgemeester De Meesterstraat op tijdelijke functie van Fase 3 voor parkeren en andere tijdelijke functies wordt een provinciale bijdrage gevraagd.</p> <p>De Burgemeester De Meesterstraat dient geherprofileerd te worden op de verwachte verkeersstroom. Met name kruispunten/afslagen naar Fase 3 dienen aangepast te worden op de aangepaste belastingen. Daarnaast blijft de Burgemeester De Meesterstraat een belangrijke entree naar Harderwijk. Uitstraling en gebruiksgemak zijn daarmee belangrijk factoren. Het is wenselijk de herprofilering dusdanig uit te voeren dat deze uitstraling gedurende de gehele periode van tijdelijk gebruik op Fase 3 (tot 2020) in stand blijft. De weg wordt dusdanig ingericht dat deze ook gaat functioneren na een definitieve invulling Waterfront van fase 3</p>		Provincie: (2012-2015)	Gemeente: (2012-2015)	Derden: (2012-2015)
		€ 1.750.000	€ 1.250.000	€ 0

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Sleutelproject Doetinchem de Schil, Iseldoks fase 1, gemeaal				
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten		
Realiseren van een hoogwaardige woonomgeving (inclusief winkelvoorzieningen) aan de Oude IJssel die aansluit bij het centrum van de stad.	<p>Oplossing probleem gemeaal, als randvoorwaardelijke activiteit om programma Iseldoks fase 1 te realiseren, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het verplaatsen van het gemeaal naar een direct nabijgelegen locatie (voorkeursvariant) - of hoogwaardige inpassing/geluidsafscherming op huidige locatie. <p><i>Planning oplossing gemeaal</i> Overeenkomst Waterschap –Gemeente afsluiten 2013. Uitvoering 2013 en 2014 (uitloop evt naar 1e helft 2015)</p>	<p>De waardering voor de woonomgeving, groenvoorzieningen en winkelvoorzieningen in buurt en centrum neemt toe.</p> <p>Voorzien in de woningbehoefte van de aandachtsgroepen ouderen en lage inkomens</p> <p>Werkgelegenheid: Iseldoks fase 1 levert in de bouw (mogelijk maken bouw door ontwikkelaar) 131 manjaren werk op.</p>		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>Een bijdrage voor de oplossing van het aanwezige gemeaal in Doetinchem maakt start bouw fase 1 van Iseldoks direct mogelijk. Het gemeaal is een fysiek werk dat valt in de categorie ingreep in de openbare ruimte en ondergrond, categorie GGW (grond weg en waterbouw). Het gemeaal maakt in principe integraal onderdeel uit van de bouw van project Iseldoks fase 1 (woningen en winkels en parkeergarage). Het Waterschap en de gemeente gingen bij de planvorming ervan uit dat het gemeaal inpasbaar zou kunnen zijn en dat het bouwproject 'als het ware' om het gemeaal heen kon worden gebouwd. Voortschrijdend inzicht bij zowel het Waterschap als de gemeente heeft geleid tot de voorkeurskeuze van uitplaatsing. In het kader van duurzaamheid is dat de beste oplossing. Indien dit niet mogelijk blijkt, dan zal een zodanige inpassing in het plan plaatsvinden, dat er geen geuroverlast voor de omgeving resulteert. Daarbij zal het eerder geplande kantoorvolume van 4500 m², vervallen, maar plaatsmaken voor een definitieve geluidsafscherming.</p>		Provincie: (2012-2015)	Gemeente: (2012-2015)	Derden: (2012-2015)
		€ 1.000.000	€ 500.000	€ 500.000 (Waterschap)

Robuuste Investerings Impuls Doetinchem Sleutelproject: De Schil, vitaal stadscentrum, wijzigingen 2013		
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten
Zie program-	Zie programma vitaal stadscentrum (stadscontract	Zie programma vitaal stadscentrum (stads-

<i>ma vitaal stadscentrum (stadscontract 2012)</i>	2012) met in achtnaam van de volgende wijzigingen De aanleg van een stads(st)rand aan de Oude IJssel: herinrichting Handelskade/kade Oude IJssel	contract 2012)		
Toelichting		Middeleninzet		
<i>Projectbeschrijving</i> Met deze gelden wordt de herinrichting van de Handelskade/kade Oude IJssel ter hoogte van de Gaswal opgepakt. Door een verbinding te leggen met de werkzaamheden IJsselkade c.a. en het project Eidentiteit (ter hoogte van Nieuwstad/hoek Raadhuisstraat) en krijgt het (historische) stadscentrum van Doetinchem meer identiteit en herkenbaarheid. De verblijfskwaliteit en de aantrekkelijkheid worden daarmee vergroot. Ter toelichting: het project Eidentiteit beoogt herstel van de oorspronkelijk rand van het historische stadscentrum. Voor de uitvoering van het project zal ook afstemming worden gezocht met het project Iseldoks, het Waterschap Rijn en IJssel, (beach)evenementenorganisaties in Doetinchem en met de ligplaats historische schepen. <i>Verschuiving gelden binnen stadscontract</i> Onderdeel van het stadscontract 2012 – 2015/2017 is het programma Vitaal Stadscentrum (onderdeel sleutelproject). De gemeente ziet zich gesteld voor een moeilijke keuze: door de crisis heeft de gemeente met middelen (€ 1 miljoen) geschoven van Vitaal Stadscentrum naar Iseldoks en is een deel van de aanpak binnenstad on hold gezet. Dit schuiven was noodzakelijk omdat het moment voor ontwikkelen van Iseldoks er nu is. De gemeenteraad heeft eind juni besloten om de gebiedsontwikkeling Iseldoks ten opzichte van het stadscentrum te prioriteren. De gemeente doet graag een beroep op de impuls gelden ter hoogte van € 500.000,- om genoemd project uit het Vitaal Stadscentrum alsnog te realiseren: het betrekken van de Oude IJssel bij de binnenstad. In de herijking 2014 zal de gemeente de verschuivingen tussen het programma binnenstad en Iseldoks fase 1 nader (moeten) verantwoorden.		Provincie: (2012-2015)	Gemeente: (2012-2015)	Derden: (2012-2015)
		€ 500.000 (robuuste investeringsimpuls)	€ 0	€ 0

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Apeldoorn / Kanaalzone Noord, Vlijtsepark		
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten
<p>Versterken van de structuur van de stad door herontwikkeling/hergebruik van een bedrijventerrein en functionele verbinding naar de binnenstad.</p> <p>Versterking van de regionale economie door structurele en tijdelijke toename van werkgelegenheid, nieuwe economische dragers en impuls voor binnenstadfuncties zoals horeca.</p> <p>Bijdragen aan een meer attractieve stad voor toerisme, recreatie en vrijetijdsbeleving.</p>	<p>Als eerste stap van een organische ontwikkeling van het projectgebied het op korte termijn verhuurbaar maken van de industriële gebouwen op het Zwitsalterrein door het doen van daarvoor benodigde bouwkundige ingrepen, in voorkomende gevallen in voorbereiding op toekomstige restauratie. Met de robuuste investeringsimpuls wordt het mogelijk om deze bouwkundige ingrepen naar voren te halen en in sommige gevallen mogelijk te maken.</p> <p>In een vervolgstap, maar zo mogelijk tegelijkertijd, het openstellen van het Zwitsalterrein aan de kanaalzijde, het verbeteren en aanleggen (park) van de openbare ruimte en het realiseren van een fietsroute langs het kanaal als verbinding met de binnenstad.</p> <p>Planning (lange termijn): 2013 – 2018/23: tijdelijk gebruik, gemengde bestemming terrein 2018 – ev: woningbouw Planning (korte termijn): - 4^e kw. 2013: bestemmingsplanwijziging naar gemengde bestemming ter visie - 1^e kw. 2014: vaststelling bestem-</p>	<p>Op korte termijn het terrein openstellen en een aantrekkelijk onderdeel laten worden van de stad.</p> <p>Ontwikkelpotentie van het gebied en verhuurbaarheid van de gebouwen verbeteren .</p> <p>Een kwaliteitsimpuls van de openbare ruimte.</p> <p>Inschakelen bedrijven inclusief gemeentelijk leerwerk bedrijf waardoor werkgelegenheid geboden kan worden op veel gebieden.</p> <p>Een duurzame herontwikkeling. Inzet is om alle uit te voeren werkzaamheden op een duurzame wijze tot stand te brengen. Goede keuzen van saneringsmethoden welke rekening houden met humane risico's en toekomstig gebruik maar ook inzet van bronnen voor duurzame energie.</p> <p>Instandhouden van cultuurhistorisch</p>

	<p>mingsplan, voorbereiden werkzaamheden bouwkundige ingrepen (en openbare ruimte)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Medio 2014: Start werkzaamheden bouwkundige ingrepen (en openbare ruimte) - 2014-2015: uitvoering bouwkundige ingrepen (en openbare ruimte) 	<p>waardevolle gebouwen.</p>		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>Door de projectgroep is een Ontwikkelplan Vlijtsepark geschreven waarin is opgenomen dat een organische ontwikkeling van deze locatie wordt voorgesteld. Dat geldt voor de geplande woningbouwontwikkelingen van de Kwekerij en Remeha maar zeker voor de Zwitsal en de Wassink locatie. Deze beide locaties zijn momenteel hermetisch afgesloten en de eerste doelstelling is het terrein voor publiek open te stellen. Daarvoor is gekozen om in eerste instantie de bestaande bedrijfsgebouwen met tijdelijke functies (periode 5-10 jaar) te verhuren. Bij het verhuren wordt beoordeeld in welke mate huurders een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling en open stellen van het terrein. Wanneer er voldoende huurders zijn en dus ook voldoende sociale controle kan worden uitgeoefend is het mogelijk het terrein volledig toegankelijk te maken. De locatie richt zich voornamelijk op de Vlijtseweg. Deze zijde is goed zichtbaar maar afgesloten met hekken en dus niet toegankelijk. Momenteel is de kanaalzijde ook afgesloten middels hekken en bovendien voorzien van dichte begroeiing. Door wegnemen van de hekken en verwijderen van het groen kan de kanaalzijde worden opengemaakt en krijgt het terrein twee voorzijden. De oever kan dan gebruikt worden voor voetgangers, fietsers en recreatie. Het waterschap heeft al aangegeven dit idee toe te juichen. Op termijn zal ook woningbouw worden toegevoegd of in de plaats komen van de bestaande hallen.</p> <p>Met hergebruik en sloop wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de cultureel-historische waarde van de hallen. Door behoud hiervan kan een stuk van de geschiedenis worden bewaard voor Apeldoorn.</p> <p>Op de Zwitsal staan veel casco gebouwen waarvan sommige in slechte bouwkundige staat. Omdat geen enkel gebouw een monumenten status heeft wordt voorgesteld om in ieder geval de noodzakelijke bouwkundige ingrepen te doen. Die bestaan veelal uit de benodigde reparaties aan de gevels (herstellen voegwerk, kozijnen/ ramen vervangen en schilderen) en reparatie van daken. Er is nagenoeg geen enkel gebouw dat aangesloten is op de Nuts voorzieningen, per verhuurd gebouw worden deze voorzieningen aangelegd.</p> <p>Eén uitzondering kan worden gemaakt voor het Ketelhuis. Dit gebouw is naast cultureel waardevol en beeldbepalend ook er in trek gebleken bij de huurders. Een volledige restauratie van het casco kan daar nagenoeg zonder risico's worden uitgevoerd. Bijzonder element daarbij is de schoorsteen die bij het ketelhuis hoort maar nimmer te verhuren valt. Het huidige ketelhuis is inmiddels verhuurd en is naast cultuurhistorisch waardevol een gebouw waarvoor veel interesse is en was. De kans dat daarmee dit gebouw behouden kan blijven wordt daarmee sterk vergroot en het restaureren van dit gebouw kan een goede spin off leveren aan de andere gebouwen op het terrein. Combinaties met duurzaamheids thema's (bijvoorbeeld zonnecollectoren) kunnen goed worden gemaakt.</p> <p>Deze kansen kunnen op korte termijn worden opgepakt en leveren ook een bijdrage aan het in stand houden van vakmanschap op het gebied van restauratie.</p> <p>Het huidige bestemmingsplan wordt gewijzigd naar gemengde bestemmingen en het ontwerp wordt in het 4e kwartaal ter visie gelegd. Met bewoners en bedrijven is dit besproken en verwacht wordt dat in het eerste kwartaal van 2014 het bestemmingsplan nog door de raad kan worden vastgesteld. Met het wijzigen van het bestemmingsplan kan makkelijker worden ingespeeld op de vraag van de initiatiefnemers. Met het aangrenzende bedrijf Fuite worden afspraken gemaakt om een aantal loodsen op de Zwitsal te verhuren (zonder dat daarmee de ontwikkelingen nadelig worden beïnvloed). Hierdoor wordt verwacht dat geen beroepsprocedure(s) aan de orde zullen zijn.</p> <p>Een belangrijke impuls voor de ontwikkeling van het terrein zou zijn om ook met de openbare ruimte te starten (openmaken kanaalzijde, aanleg langzaam verkeer route, aanleg fietsbrug, realiseren van park). Onder het toekomstige park is een ernstige bodemverontreiniging met voornamelijk koper aanwezig, gelet op de toekomstige functie "park" kan het sterk kosten besparend zijn</p>		<p>Provincie: (2012-2015)</p>	<p>Gemeente: (2012-2015)</p>	<p>Derden: (2012-2015)</p>
		<p>€ 1.100.000 Waarvan revolverend, pm</p>	<p>€ 1.100.000</p>	<p>€</p>

<p>wanneer hierover met het bevoegde gezag afspraken over gemaakt kunnen worden. De kosten voor de sanering op deze locatie zijn naar verwachting niet omvangrijk. Daarnaast ligt er ook een relatie met de ontwikkeling van de Kwekerij waar als gevolg van een koperpletterij in het verleden eveneens een ernstige koper verontreiniging aanwezig is. Mogelijk kan hier "werk met werk" worden gemaakt (vervuilde grond verplaatsen van de kwekerij naar het park) hetgeen in de kostenbesparing een groot effect heeft.</p> <p>Een fietsroute langs het kanaal kan verbinding maken met de reeds gerealiseerde kade ter hoogte van de Deventerstraat en een oost west verbinding op de Zwitsal waardoor twee wijken goed met elkaar verbonden worden en een logische langzaam verkeer verbinding vormen met de route naar het centrum van de stad. Ook de fietsroute helpt bij het openstellen van de Zwitsal en het vergroten van de sociale veiligheid.</p>		
---	--	--

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Apeldoorn Sleutelprojectonderdeel Schatkamer van Zuid

Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten		
<p>Versterken van de ontwikkelingskansen van de transformatielocatie kanaalzone zuid tot 'De schatkamer van zuid'.</p> <p>De bouw van de eerste 70 woningen geeft al direct een uitstraling aan het gebied geven en heeft naar verwachting een vliegwieleffect voor vervolg ontwikkelingen.</p>	<p>Oplevering van 74 woningen tot en met 2015 met de volgende planning(start bouw):</p> <p>20 sociale huurwoningen met zorg in 2013 (passarel) 40 sociale huurwoningen in 2013 14 koopwoningen met achtervang in de middeldure huur in 2014</p> <p>Met deze impuls wordt verwacht dat dit de weg vrij maakt om in de periode daarna nog eens 105 woningen in de markt te zetten. Omdat het hier om koopwoningen gaat is dit deel afhankelijk van de marktomstandigheden op dat moment.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Een onaantrekkelijke plek in de stad krijgt nieuwe potentie . - Een nieuwe ruimte voor wonen in de bestaande stad op steenworp afstand van de binnenstad. - Door binnenstedelijke woningbouw te realiseren wordt de druk op het buitengebied minder. - Het Apeldoorns kanaal is niet langer een barrière maar een belangrijke schakel in de stad. - Tot en met 2015 worden er 74 woningen gebouwd. Dat levert 63 banen op van 1 jaar. 		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>Op dit moment is de plek waar in de kanaalzone zuid 'De schatkamer van zuid' moet komen een desolate plek. De ontwikkelende corporaties hebben begin 2013 aangegeven dat zij ondanks de gemaakte afspraken door de marktomstandigheden niet in staat zijn te bouwen.</p> <p>De aanhoudende crisis zorgt er voor dat ook het programma dat in 2011 al werd aangepast en waar de 3 partijen (corporaties, gemeente en provincie) gezamenlijk nog eens € 3 miljoen extra voor vrij maakten in de huidige markt niet afzetbaar blijkt. Daarbij komt dat de verhuurdersheffing door het rijk de corporaties verder onder druk zet en de investeringscapaciteit sterk beperkt. Daardoor ontstaat er opnieuw een financieringsprobleem bij de ontwikkelende corporaties in Apeldoorn en wordt er niet gebouwd terwijl de grond al bouwrijp is gemaakt.</p> <p>Op verzoek van gemeente en provincie verkend onder welke omstandigheden ze het risico kunnen nemen om toch een (gedeeltelijk) ontwikkeling in de kanaalzone te realiseren.</p> <p>Met een aantal planaanpassingen en door zelf € 2,2 miljoen af te boeken zien de corporaties toch weer perspectieven voor een doorstart. Maar alleen wanneer de gezamenlijke partijen bereid zijn om ruim € 1,7 miljoen extra bij te dragen aan de gezamenlijke grondexploitatie is die doorstart voor de totale Pilot Zuid haalbaar.</p> <p>De corporaties nemen daarvan nog eens € 430.000,- voor hun rekening. Dat laatste geldt ook voor de gemeente Apeldoorn (onder voorbehoud van bestuurlijke goedkeuring) ondanks haar slechte financiële situatie. Samen € 860.000,-. Met een bijdrage van € 900.000,- voor rekening van de provincie kunnen wij deze ontwikkeling mogelijk maken en kan nog gestart worden in 2013. Tot en met 2015 worden dan 74 woningen gebouwd. Dat levert 63 banen op van 1 jaar.</p> <p>Van de € 900.000,- wordt € 400.000,- via de grondexploitatie verrekend met de corporaties om de bouw van 40 sociale huurwoningen mogelijk te maken. Wanneer de corporaties er niet in slagen om vanwege marktomstandigheden in 2014 14 koopwoningen af te zetten worden 7 daarvan in de middeldure</p>		Provincie: (2014-2015)	Gemeente: (2014-2015)	Derden: (2014-2015)
		€ 900.000,-	€ 430.000,-	€ 430.000,-

<p>huursector omgezet. De daarbij horende afboeking van € 70.000,- wordt dan eveneens via de grondexploitatie met de corporaties verrekend.</p> <p>Alle voorbereidingen voor de bouw zijn getroffen. Het vooruitzicht nog ruim twee jaar een braakliggend terrein in de stad te hebben liggen is weinig aantrekkelijk en dan is het nog maar afwachten of in 2016 de omstandigheden zo zijn dat er afzet is voor het huidige programma.</p> <p>Er is de gezamenlijke partijen veel aan gelegen om te laten zien dat een desolate plek op een cruciale locatie in Apeldoorn op korte termijn een metamorfose kan ondergaan. Verwacht wordt dat de bouw van de eerste 70 woningen al direct een uitstraling aan het gebied kan geven en een vliegwielf-effect heeft voor vervolg ontwikkelingen.</p>		
--	--	--

Robuuste Investerings Impuls (Zutphen/Marspoortstraat)				
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten		
<p>Vergroten toegankelijkheid van IJsselkade en binnenstad.</p> <p>Betere bezetting van panden in het gebied.</p> <p>Economische impuls voor de binnenstad.</p>	<p>Verbeteren ontsluiting Marspoortstraat (verbinding IJsselkade en binnenstad).</p> <p>Inrichtingsontwerp is gereed en wordt de komende maanden uitgewerkt naar een definitief ontwerp in overleg met deze Klankbordgroep, eigenaren, bewoners en ondernemers.</p> <p>De uitvoering van dit project start in 2014 en zal in 2015 gereed zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Directe werkgelegenheid 5 fte. - Indirecte werkgelegenheid 5 fte. - Toename passanten tussen IJsselkade en binnenstad. - Kwaliteitsverbetering van aanliggende panden. 		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>De Marspoortstraat is de belangrijkste aanloopstraat tussen het historische centrum en de IJsselkade. Het huidige profiel is gedateerd en aan vernieuwing toe. Voor de Marspoortstraat is begin 2013 een inrichtingsontwerp gemaakt in overleg met de Klankbordgroep Rivier in de Stad. Het bestemmingsplan wijzigt niet. Er is een duidelijke spin off merkbaar van de voorgenomen investering met een renovatie van een hotel en verkoop van een tweetal centrale panden. Hierdoor ontstaat een vernieuwde aantrekkelijke straat richting binnenstad en IJsselkade.</p>		<p>Provincie: (2012-2015)</p> <p>€ 600.000</p>	<p>Gemeente: (2012-2015)</p> <p>€ 0</p>	<p>Derden: (2012-2015)</p> <p>€ 0</p>

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Zutphen/parkeervoorziening Spoorzone-Noorderhaven				
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten		
<p>Vergroten aantrekkelijkheid van de stationsomgeving, de binnenstad en de IJsselkade.</p> <p>Positieve economische impuls voor de binnenstad.</p>	<p>In de spoorzone een parkeervoorziening realiseren voor 375 parkeerplaatsen (275 p&r, 100 gemeente). Hierdoor vervallen maaiveldparkeren op IJsselkade en twee locaties in binnenstad.</p> <p>In 2013 wordt hiervoor een aanvraag gedaan voor subsidiëring door I&M uit het budget Groei op het Spoor. In 2014 wordt het ontwerp definitief gemaakt en de aanbesteding voorbereid. De start van de uitvoering van het project is voorzien in 2015; gegeven het vastgestelde bestemmingsplan is realisatie in 2015 haalbaar.</p>	<p>Directe werkgelegenheid (bouwfase) 60 fte.</p> <p>Structurele werkgelegenheid 8 fte.</p> <p>Kwaliteitsverbetering binnenstad en IJsselkade.</p>		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>In het gebied Noorderhaven / Spoorzone realiseren de gemeente Zutphen en NS Stations een gebouwde parkeervoorziening voor P&R en gemeentelijk parkeren. Hierover zijn afspraken vastgelegd in een koopcontract. De parkeervoorziening vervangt het huidige maaiveldparkeren in het gebied, biedt ruimte aan de groei van het stedelijke parkeren en de zorgt voor vervanging van vervallen parkeerplaatsen in de binnenstad (IJsselkade, Basseroord en Broederkerkplein). Zo vervallen er 80 parkeerplaatsen op de IJsselkade die elders gecompenseerd moeten worden.</p> <p>De parkeervoorziening is opgenomen in het vastgestelde bestemmingsplan.</p>		<p>Provincie: (2012-2015)</p> <p>€ 1.200.000</p>	<p>Gemeente: (2012-2015)</p> <p>€1.200.000</p>	<p>Derden: (2012-2015)</p> <p>1.600.000</p>

NS en gemeente hebben een business case voorbereid, een ontwerper geselecteerd en wordt het project in oktober 2013 voor subsidie voor de P&R – plaatsen aan I&M voorgedragen. In 2013 is de grond gesaneerd en ontdaan van spoor, kabels en leidingen.			
---	--	--	--

Robuuste Investeringsimpuls, Fiche Ede Sleutelproject Veluwe Poort, onderdeel Kazerneterrein				
Doel(en)	Beoogde resultaten (= voorgenomen uitvoeringsprojecten)	Beoogde maatschappelijke effecten		
Versterken van de ontwikkelingskansen van het kazerneterrein dat deel uitmaakt van het sleutelproject de Veluwe Poort. De samenhangende aanpak van 2 beeldbepalende kazernegebouwen die deel uitmaken van één cultuurhistorisch ensemble geeft al direct een uitstraling aan het gebied en fungeert als trekker voor ander activiteiten.	Aanpak van de schil, de gevel, de kozijnen en het dak van de Mauritskazerne. In vergelijking met wat geraamd wordt voor de vergelijkbare aanpak van de Friso kazerne (€3 miljoen) is het bedrag van € 1.750.000,- zodanig dat nauwkeurig gekeken moet worden welke elementen wel en welke niet meegenomen kunnen worden. Uitgangspunt is dat door de aanpak in ieder geval de uitstraling van beide panden aan de voorzijde vergelijkbaar is.	<ul style="list-style-type: none"> - Het kazerneterrein gaat steeds meer deel uitmaken van de stad Ede. - Vanuit cultuurhistorisch perspectief krijgt dit deel van het kazerneterrein een impuls. - Daarmee worden de voorwaarden geschapen om ook de culturele infrastructuur van Ede op de kaart te zetten maar is ook een vestigingsfactor voor andere (economische) activiteiten. Bijvoorbeeld in de Food sector. 		
Toelichting		Middeleninzet		
<p>Het door Ede aangekochte kazerneterrein maakt deel uit van het sleutelproject Veluwe Poort.</p> <p>Op dit terrein zijn woningbouwontwikkelingen voorzien maar het moet ook plaats bieden aan een breed scala aan andere activiteiten.</p> <p>De aantrekkelijkheid van het kazerneterrein is niet alleen gelegen in de locatie bij het station en de Veluwe maar ook door de aanwezigheid van een groot aantal monumentale kazernegebouwen, waaronder 15 rijksmonumenten. Dat is tegelijkertijd een belangrijke waarde van het gebied maar ook een opgave. Het vinden van bestemmingen, maar ook het uitvoeren van onderhoud om te voorkomen dat de aanwezige waarden verloren gaan.</p> <p>Prominent op het kazerneterrein staan 2 grote kazernegebouwen (de Maurits- en Frisokazerne, gebouwd rond 1900 en elk circa 7000m² vloeroppervlakte), beeldbepalend voor de entree van het gebied en dicht bij het station. Wanneer ze samen weer in oude luister zijn hersteld, geeft dat een enorme uitstraling aan het kazerneterrein. Dat kan zeker bijdragen om het gebied nog interessanter te maken voor ontwikkelende partijen. Voor beide gebouwen wordt door de gemeente naar een passende bestemming gezocht. Voor de Frisokazerne is dit intussen succesvol verlopen; het gebouw zal huisvesting gaan bieden aan het eerste nationale trainingscentrum voor de podiumkunsten (www.akoesticum.nl). De Mauritskazerne heeft nog geen bestemming maar gaat mogelijkwijs deel uitmaken van de plek waar het WFC wellicht wordt gevestigd.</p> <p>De gemeente Ede heeft het besluit genomen om de Frisokazerne zelf te herontwikkelen, mede bedoeld als aanjager voor de ontwikkeling van het gebied. Onderdeel van de werkzaamheden aan de Frisokazerne, ten behoeven van de herontwikkeling, is de restauratie van de schil van het gebouw, de gevel, de kozijnen, het dak en de rijke detaillering. Na de restauratie, naar verwachting gereed 3^e kwartaal 2014, zal het aanzicht van de Frisokazerne weer zijn zoals vanouds. Dan gaat het om een investering van € 3 miljoen. Daarnaast wordt er in de Frisokazerne geïnvesteerd om de vestiging van het Akoesticum mogelijk te maken. Daar is nog eens € 5 miljoen mee gemoeid waarvan de helft afkomstig is uit eerder toegekende middelen uit stad en regio.</p> <p>Idealiter zou ook de Mauritskazerne in ieder geval voor wat betreft de schil ook meteen aangepakt moeten worden. Geld om de Mauritskazerne aan te pakken ontbreekt echter. Het feit dat de Mauritskazerne niet tegelijk met de Friso wordt aangepakt is een gemiste kans omdat beide gebouwen samen één cultuurhistorisch ensemble vormen.</p> <p>De aanpak van de schil in 2014 van de Mauritskazerne kan mogelijk gemaakt worden met een bijdrage van € 1.750.000. In vergelijking met wat</p>		Provincie: (2014-2015) € 1.750.000,-	Gemeente: (2014-2015) € 5.500.000,- (in de Frisokazerne)	Derden: (2014-2015) €,-

<p>geraamd wordt voor de aanpak van de Friso kazerne, namelijk voor alle werkzaamheden die gerelateerd kunnen worden aan het optimaal herstellen en verbeteren van de schil circa 3 miljoen euro, is dit bedrag zodanig dat nauwkeurig gekeken moet worden welke elementen wel en welke niet meegenomen kunnen worden. Op basis van deze gegevens moet een keuze worden gemaakt welke onderdelen van het gebouw met de geadviseerde € 1,75 miljoen aangepakt kunnen worden. Met de aanpak van de Maurits zijn tussen de 15-20 arbeidsplaatsen gemoeid voor 1 jaar.</p>			
--	--	--	--